
INFORME PER A LA DECLARACIÓ DELS TOCS I LES CAMPANES DE TARADELL COM A BÉ CULTURAL D'INTERÈS LOCAL

XAVIER PALLÀS MARIANI
Gener 2026

**INFORME PER A LA DECLARACIÓ DELS
TOCS I LES CAMPANES
DE TARADELL COM A
BÉ CULTURAL D'INTERÈS LOCAL**

XAVIER PALLÀS MARIANI

Gener 2026

1. Índex

1. Índex	3
2. Introducció	4
3. Fonaments de dret per a la declaració dels tocs i les campanes com a BCIL	6
4. Campanars i campanes del municipi de Taradell	11
• Església parroquial de Sant Genís	11
• Capella de Santa Llúcia	15
• Capella de Sant Joan del Prat	17
• Capella de Sant Quirze i Santa Julita de Subiradells	19
5. Tocs de campana de Taradell	21
• Tocs de festa	24
• Tocs sacramentals	31
• Tocs d'oració i actes litúrgics	35
• Tocs civils	40
• Tocs per conjurar	41
6. Recomanacions per a la protecció i conservació de les campanes i els tocs tradicionals	42
7. Conclusions	47
Annexos	48
• Fitxes catalogació campanes	49
• Llibreta manuscrita amb les partitures dels tocs de campana	57

2.Introducció

Antigament, el so de les campanes era omnipresent i constituïa un dels elements més importants del paisatge sonor dels nostres pobles. Cada esdeveniment tenia un toc propi que la població identificava i interpretava amb facilitat. Les campanes servien per lloar Déu, convocar el poble, informar de les defuncions, allunyar les tempestes, avisar dels perills o anunciar les festes, entre moltes altres funcions. Durant segles, van ser el principal mitjà de comunicació col·lectiva, i el seu so, profundament respectat, contribuïa a reforçar el sentiment de comunitat.

Amb l'aparició de nous mitjans de comunicació, les campanes han quedat progressivament relegades a un paper secundari en la transmissió de la informació. Paral·lelament, l'electrificació dels campanars ha comportat la simplificació i uniformització dels tocs, fet que suposa la pèrdua d'una part important de la seva riquesa musical i etnològica. Com a conseqüència, durant les darreres dècades s'ha produït una desaparició progressiva dels campaners i, amb ells, del coneixement del llenguatge de les campanes i de les tècniques tradicionals de tocar. Aquesta situació ha motivat, en els darrers anys, un reconeixement institucional creixent d'aquest patrimoni: el 24 d'octubre de 2017 la Generalitat de Catalunya va declarar els tocs de campana Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional; el 22 d'abril de 2019 el Ministeri de Cultura i Esports del Govern d'Espanya els va reconèixer com a Manifestació Festiva del Patrimoni Cultural Immaterial; i el 30 de novembre de 2022 la UNESCO els va inscriure com a Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat.

L'Ajuntament de Taradell, conscient del valor etnològic, musical, històric i social de les campanes i dels tocs tradicionals que hi estan associats, també vol assegurar la preservació integral d'aquest patrimoni, tant en la seva dimensió material com immaterial, i afavorir la continuïtat dels valors històrics, socials i identitaris que representa per al municipi. És per això que promou la seva declaració com a bé cultural d'interès local (BCIL), no només com una mesura de protecció i conservació, sinó com una eina que permet garantir-ne la gestió adequada i la seva pervivència com a patrimoni viu. En el context d'una societat en constant transformació, els tocs de campanes mantenen la seva vigència com a expressió de la identitat col·lectiva i com a vincle sonor entre el passat i el present, esdevenint un element actiu de memòria compartida i de transmissió cultural. Tal com recull la declaració de la Generalitat de Catalunya: *«Les campanes i els campanars són elements de referència del patrimoni cultural, festiu i sonor de Catalunya. La seva conservació i transmissió a les futures generacions també passa per la utilització i la recuperació dels tocs manuals. Que les campanes segueixin tocant és reafirmar una identitat i una tradició mil·lenària»*.

Aquest informe tècnic s'emmarca en aquesta voluntat de preservació i posa les bases per a la declaració de les campanes i dels seus tocs tradicionals a Taradell com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL), amb l'objectiu de garantir-ne la protecció legal i patrimonial. El document recull la història dels campanars de la Parròquia de Sant Genís i de diverses capelles del municipi, inventaria les campanes existents i n'analitza l'estat de conservació. Així mateix, descriu una àmplia varietat de tocs tradicionals —tant festius com civils i litúrgics— que constitueixen un element fonamental del patrimoni immaterial de la comunitat. L'informe incorpora també recomanacions tècniques per al manteniment

INFORME PER A LA DECLARACIÓ DELS TOCS I LES CAMPANES
DE TARADELL COM A BÉ CULTURAL D'INTERÈS LOCAL
Xavier Pallàs Mariani

dels instruments i per a la preservació del so original davant processos d'automatització o riscos com el robatori, i contextualitza aquest conjunt dins del marc jurídic vigent que reconeix i protegeix els sons tradicionals com una forma de comunicació singular estretament vinculada a la identitat i a la història del municipi.

3. Fonaments de dret per a la declaració de les campanes i els seus tocs com a BCIL

Un bé cultural d'interès local (BCIL) és una categoria de protecció del patrimoni cultural de Catalunya que s'atorga tant a béns mobles com immobles o immaterials que, tot i tenir un valor significatiu, no arriben a complir els requisits que exigeixen els béns culturals d'interès nacional (BCIN), que constitueixen el primer nivell de protecció dins l'àmbit autonòmic.

La categoria de BCIL representa el segon nivell de protecció dins el sistema català i és equiparable, per exemple, a la figura de "bé catalogat" del patrimoni cultural aragonès o al "bé de rellevància local" de la Comunitat Valenciana. A Catalunya ja hi ha diversos pobles i ciutats que han declarat les campanes i els seus tocs com a bé cultural d'interès local. En són exemples: Girona (2016); Banyoles (2021); Canet de Mar (2024); Roda de Ter (2024); Sant Pere de Ribes (2025); Vic (2025) o Ribes de Freser (2025).

La declaració d'un BCIL correspon al ple de l'Ajuntament en municipis amb més de cinc mil habitants, mentre que en municipis més petits aquesta competència recau en el ple del consell comarcal.

Per declarar un element patrimonial com a BCIL, s'ha d'elaborar un expedient administratiu on es detallen els motius que justifiquen la necessitat de protegir-lo. Tots aquests fonaments s'exposen en una memòria que n'explica la rellevància i la conveniència de preservar-lo per assegurar-ne la transmissió a les generacions futures. Aquesta memòria s'eleva a votació del ple, que —d'acord amb la Llei Municipal i de Règim Local de Catalunya (LMRLC)— pot aprovar-la per majoria simple en el cas dels BCIL. Un cop acordada la declaració, s'ha de notificar al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i fer el registre corresponent al catàleg de l'Inventari del Patrimoni Cultural Català. També cal publicar l'acord al Butlletí Oficial de la Província de Barcelona (BOPB) i al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC).

Segons preveu el projecte de Llei del Patrimoni Immaterial Català en el seu article 15: «*L'acord de declaració d'un bé cultural immaterial d'interès local ha d'incloure les mesures o actuacions específiques, d'ordre jurídic, tècnic, administratiu i financer que es considerin més adequades per a la salvaguarda del bé; així com també per a garantir la seva visibilitat, realització, conservació, coneixement i difusió, a més del seu accés en els termes que preveu l'article 16*».

Declaracions i textos normatius

La consideració de les campanes i dels seus tocs com a bé cultural d'interès s'ha recollit en diverses declaracions i textos normatius.

En l'àmbit autonòmic català, la primera referència obligada és la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, que, tal com indica la seva exposició de motius, parteix d'un concepte ampli de patrimoni que inclou els béns mobles, els immobles i el patrimoni immaterial, tant de titularitat pública com privada, així com les manifestacions de la cultura tradicional i popular. I estableix que «*la protecció, la conservació, l'acreciment, la investigació i la difusió del coneixement del patrimoni*

cultural és una de les obligacions fonamentals que tenen els poders públics (...)».

L'article 1, apartat 2, de la Llei 9/1993 estableix que el patrimoni cultural català està format per tots aquells *«béns mobles o immobles relacionats amb la història i la cultura de Catalunya que, pel seu valor històric, artístic, arquitectònic, arqueològic, paleontològic, etnològic, documental, bibliogràfic, científic o tècnic, mereixen una protecció i una defensa especials, de manera que puguin ésser gaudits pels ciutadans i transmesos en les millors condicions a les generacions futures»*.

Al seu torn, l'apartat 3 del mateix article disposa que *«també formen part del patrimoni cultural català els béns immaterials integrants de la cultura popular i tradicional i les particularitats lingüístiques...»*.

D'altra banda, el Govern de la Generalitat ha aprovat el Projecte de Llei del Patrimoni Cultural Immaterial, que actualment es troba en tramitació parlamentària per a la seva aprovació definitiva. Aquest projecte defineix el patrimoni cultural immaterial com *«els usos, les pràctiques, les representacions, les expressions, els coneixements, les activitats i les tècniques, juntament amb els béns mobles, els béns immobles i els espais culturals i naturals que els són inherents, que les comunitats, els grups i, en alguns casos, les persones reconeixen com a part integrant del seu patrimoni cultural»*.

Entre els àmbits que enumera —com les formes de comunicació, les manifestacions musicals i sonores, les formes de sociabilitat col·lectiva i organització social, o les creences, festes, rituals i cerimònies— hi trobem diversos aspectes íntimament vinculats amb les campanes i els seus tocs.

Pel que fa específicament a les campanes, el 24 d'octubre de 2017 la Generalitat de Catalunya va declarar els tocs de campana Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional, subratllant especialment el valor del toc manual. En aquella declaració s'afirma que *«les campanes i els campanars són elements de referència del patrimoni cultural, festiu i sonor de Catalunya. La seva conservació i transmissió a les futures generacions també passa per la utilització i la recuperació dels tocs manuals. Que les campanes segueixin tocant és reafirmar una identitat i una tradició mil·lenària»*.

Pel que fa a l'**Estat espanyol**, la major part dels béns culturals s'agrupen sota la categoria general de BIC (Bien de interés cultural). No obstant això, es poden establir subtipus o epígrafs per reconèixer particularitats específiques, com el BICI (Bien de interés cultural inmaterial). Aquesta distinció és important perquè permet protegir no sols la dimensió física d'un bé, sinó també les seves manifestacions culturals immaterials. Per exemple, la Generalitat Valenciana, en la seva resolució del 27 de novembre de 2012, va declarar BICI els tocs manuals de campanes d'algunes esglésies i catedrals: la parròquia de l'Assumpció d'Albaida, el campanar de Castelló de la Plana, la catedral de Sagor i la catedral de València. D'altra banda, l'1 de desembre de 2019 es va estendre aquesta protecció al toc manual de campanes d'Alustant (Guadalajara, Castella la Manxa). Aquest context general del patrimoni campaner pren encara més rellevància en el cas de les campanes gòtiques valencianes. El 18 d'abril de 2018, la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport va incoar un expedient per declarar com a bé moble de BIC un conjunt de 70 campanes gòtiques valencianes, datades entre 1250 i 1659, amb relleus i inscripcions gòtiques que les fan especialment valuoses. Aquest reconeixement implica mesures específiques de protecció, restauració i conservació per garantir que aquestes antigues campanes de bronze no es perdin, donada la seva importància històrica i cultural.

També cal destacar, el Real Decreto 296/2019, de 22 d'abril, el qual a la vista d'un exhaustiu informe tècnic declarà el toc manual de campanes, com Manifestació Representativa del Patrimoni Cultural

Immaterial i en el seu article 2 ho descriu tot assenyalant:

«El toc manual de campana és un llenguatge sonor que ha funcionat al llarg dels segles com un mitjà de comunicació, complint un conjunt de funcions socials per a la comunitat: informar, coordinar, delimitar el territori i protegir. Els tocs de campanes, basats en el ritme, han estat els encarregats d'organitzar la vida comunitària, de delimitar el temps i l'espai laboral, diari, festiu i de dol. D'aquí que existeixi, tant en l'àmbit religiós com en el civil, un ampli repertori, llenguatge, en definitiva, amb una gran diversitat de formes i tècniques que han anunciat incendis, tempestes, rogatives, hores i esdeveniments del cicle vital, i, en resum, han regulat multitud d'aspectes de la vida festiva, ritual, laboral quotidiana.

La protecció dels tocs de campana manuals no només significa posar en valor i assegurar la continuïtat d'una sola tradició comuna, compartida entre els diversos pobles d'Espanya, sinó que, a més, suposa protegir centenars de sistemes locals de comunicació, amb certes característiques compartides per zones, però gairebé sempre únics, al límit de l'extinció per dos motius, la falta de campaners i sobretot, l'esmentada falta de sensibilització cap a aquest fenomen de comunicació gairebé únic en cada lloc, que té molts i més variats significats que la simple crida a missa».

En l'**àmbit internacional**, el patrimoni cultural immaterial, també conegut com a patrimoni cultural intangible, forma part de les declaracions internacionals de la UNESCO. Segons la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial, aquest patrimoni és *«el gresol de la nostra diversitat cultural i la seva conservació, una garantia de creativitat permanent»*. El concepte de patrimoni cultural intangible, que va sorgir al si de la UNESCO l'any 1990, no pretén contraposar-se a les pràctiques històriques de preservació cultural, sinó ampliar-ne els objectius. Aquesta ampliació no es deu tant al fet que se centri en “aspectes essencials de la cultura” —cosa que ja és inherent a qualsevol bé cultural—, sinó a què fins llavors la UNESCO prioritzava la protecció del patrimoni material (moble, immoble, fauna, flora, elements geològics) per sobre de l'immaterial. La correcció d'aquesta perspectiva ha tingut efectes molt positius per a la cultura internacional, en consonància amb els principis culturals del segle XXI.

El procés de reconeixement es va consolidar amb la declaració de l'Assemblea General de 2001, culminant en la Convenció per a la Salvaguarda del Patrimoni Cultural Immaterial, adoptada a París el 2003. Aquesta Convenció va establir el concepte de Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, incloent-hi explícitament elements com la llengua, la literatura, la dansa, els jocs i esports, les tradicions culinàries, els rituals i mitologies, així com la música, sense limitar-ne la forma. En aquest marc, el so de les campanes es considera música i adquireix especial rellevància quan forma part d'una tradició intrínseca a una cultura, a un territori o a ambdós.

Dos exemples il·lustratius d'aquesta tendència són: El nucli històric de la ciutat de Goslar (Baixa Saxònia, Alemanya), declarat conjunt patrimonial per la UNESCO el 1992. En aquest cas, el principal atractiu cultural i turístic no és només l'arquitectura i l'urbanisme medieval, sinó també el rellotge animat i el so de les campanes a la plaça del mercat. I la celebració de la Semaine du Son, adoptada per la UNESCO a partir de 2017 com a Dia Internacional del So, que reconeix la importància de la immaterialitat de la música i dels sons tradicionals, incloent-hi les campanes. Aquest reconeixement evidencia que la salvaguarda dels sons tradicionals forma part dels interessos internacionals contemporanis.

Finalment, l'any 2022, la UNESCO va inscriure el toc manual de campanes a la Llista Representativa del

Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, destacant en la declaració que:

«El toc manual tradicional de les campanes és una forma de comunicació associada a la classificació, l'acústica i la forma de les campanes, torres i campanars, així com als coneixements, habilitats i tècniques dels campaners. Les campanes es toquen com a instruments musicals, individualment o en grup, segons tècniques i estils locals diferents. També s'utilitzen per marcar l'hora i com a mitjà de comunicació, i estan íntimament relacionades amb festes i celebracions tradicionals.

La pràctica es transmet de manera informal a través de l'experiència, dins les famílies i mitjançant organitzacions, sovint amb campaners voluntaris que instrueixen els aprenents en la tradició oral, la sensibilitat acústica i la coordinació dels moviments físics i gestos. També es transmet formalment a través d'institucions educatives, per exemple a estudiants de música i arquitectura.

Considerat un llenguatge en si mateix, el toc manual de campanes marca el ritme dels dies de les comunitats, especialment durant esdeveniments locals i festes religioses. Està vinculat al sentit d'identitat, història i emocions compartides de les comunitats, i actua com a medi per promoure el diàleg intergeneracional i intercultural.»

Sobre la vinculació del patrimoni material amb l'immaterial

Quan parlem de campanes, cal entendre que la protecció no pot limitar-se únicament al so que produeixen. És essencial salvaguardar també l'instrument material amb què s'emet, és a dir, les campanes i els mecanismes de toc, així com el campanar que les acull.

El Projecte de Llei del Patrimoni Immaterial recull explícitament aquesta idea en l'article 18, establint que: *«Les administracions públiques han de vetllar pel respecte i conservació dels llocs, espais, itineraris i dels suports materials en què es sustenten els béns culturals immaterials objecte de protecció, sempre que aquesta protecció permeti el seu manteniment, evolució i ús habitual».*

A més, el mateix article recomana que aquests béns culturals materials vinculats als béns immaterials siguin declarats de forma simultània, ja que constitueixen *«elements de coherència, unitat o significat que justifiquen la seva protecció. Poden ser instruments, objectes, artefactes i espais culturals inherents al bé cultural immaterial. La declaració d'aquests béns materials vinculats requereix tramitar el procediment previst a la Llei del Patrimoni Cultural Català, que es pot realitzar de manera simultània i coordinada amb el procediment de declaració del bé cultural immaterial».*

Aquest enfocament assegura que la protecció del patrimoni cultural immaterial sigui integral, comprènent tant les manifestacions intangibles com els elements materials que les fan possibles, permetent així la seva transmissió i ús continuat dins de la comunitat.

Protecció jurídica del toc de campanes davant les denúncies per contaminació acústica

Davant les reclamacions per possibles molèsties acústiques derivades dels tocs de campana, cal tenir present que aquests són protegits per un marc jurídic específic que va més enllà de la normativa general de contaminació acústica.

En primer lloc, la Llei catalana de Centres de Culte constitueix una base legal fonamental per singularitzar els tocs de campana i evitar que quedin subjectes a la Llei de Protecció contra la Contaminació

Acústica de 2022. L'article 10 de la Llei de Centres de Culte de 2009 estableix que «*les limitacions acústiques dels centres de culte es regulen per reglament*». Així, el reglament de 2010, en el seu article 17 sobre condicions de protecció acústica, especifica que «*queden excloses de les condicions de protecció acústica les campanes ubicades en els centres de culte, atesos els usos que els han estat atribuïts tradicionalment*».

Aquesta protecció legal pot ser reforçada i desenvolupada a escala local a través de les Ordenances Municipals, que són les normes de més rang que pot aprovar un Ajuntament. D'aquesta manera, els municipis poden establir clarament que els tocs de campana no s'han d'incloure dins dels límits d'emissió sonora que regulen la contaminació acústica.

Alguns municipis han aprofitat aquesta possibilitat per distingir els tocs de campana de la noció de "soroll" i reconèixer-los com a manifestacions musicals amb valor històric i cultural. Per exemple, l'Ordenança Municipal de la Vall d'en Bas especifica en el seu article 2 que: «*s'exceptuen de l'àmbit d'aplicació de l'Ordenança el nivell d'avaluació actual dels tocs de campana dels campanars del terme municipal, així com els senyals acústics de caire històric-popular o avisos d'emergències que estableix o pugui establir l'Ajuntament*».

Un altre cas és la Ordenanza Municipal de Protecció contra la Contaminació Acústica de l'Ajuntament de Jaén, que, en el seu article 2, exclou de les seves prescripcions els rellotges d'edificis públics i les campanes de temples o esglésies. Aquest tipus de mesures permet salvaguardar els tocs de campana com a elements patrimonials i culturals, garantint la seva continuïtat sense que siguin considerats soroll per la legislació acústica.

Textos de referència:

- LLEI 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català: «<https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/1993/09/30/9>»
- ACORD GOV/150/2017, de 24 d'octubre, pel qual es declaren els tocs de campana com a Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional. Publicat al DOGC Núm. 7482 – 26.10.2017: «<https://dogc.gencat.cat/ca/document-del-dogc/?documentId=800222>»
- Avantprojecte de llei del patrimoni cultural immaterial català: «<https://governobert.gencat.cat/ca/transparencia/normativa-i-informacio-interes-juridic/normativa/normativa-en-tramit/clt/en-tramit/llei-patrimoni-immaterial-i-associacionisme>»
- Real Decreto 296/2019, de 22 de abril, por el que se declara el Toque Manual de Campana como Manifestación Representativa del Patrimonio Cultural Inmaterial: «<https://www.boe.es/boe/dias/2019/04/23/pdfs/BOE-A-2019-6064.pdf>»
- Inscripció del toc manual de campanes a la llista representativa del Patrimoni Immaterial de la Humanitat de la UNESCO: «<https://ich.unesco.org/en/decisions/17.COM/7.B.28>»
- LLEI 16/2009, del 22 de juliol, dels centres de culte: «<https://portaljuridic.gencat.cat/eli/es-ct/l/2009/07/22/16>»

4. Campanars i campanes de Taradell

ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT GENÍS

El campanar de l'església de Sant Genís de Taradell és una torre de planta quadrada que constitueix l'únic vestigi conservat de l'antiga església romànica, consagrada el 14 d'abril de 1076. A partir d'aquesta data, el campanar apareix esmentat en diversos documents com a punt de referència. Un exemple n'és l'any 1177, quan Ramon de Taradell, membre de la família dels castlans, dóna un sagrer situat «*avante ipso clocher Sti. Genesti*»¹. Durant el segle XIV es documenten cases situades davant del cloquer, i al segle XV ja s'hi fa referència com a plaça del Campanar.

El campanar degué quedar malmès durant els terratrèmols de 1427 i 1428, ja que el 29 de maig de 1440 són elegits obrers parroquials Jaume de la Vallmitjana i Bernat del Colomer, als quals s'encomana la tasca de recomposar el campanar i les campanes, així com la teulada de l'església².

En el llibre de baptismes corresponent als anys 1496-1566 també s'hi recull que, el 18 de desembre de 1554, el mestre Joan Boer, campaner de Guissona, va fondre la campana Joana Salvaterra del campanar de Taradell, que fou batejada el 23 de desembre del mateix any pel rector Joan Calvet³. Segons el llibre *Patrimonium* de l'església, l'any 1599 el campanar comptava amb dues campanes majors i dues de menors.

El 9 de setembre de 1601 va ser batejada una campana de set arrobes de pes (aprox. 72kg) pel rector Sebastià Oriol. Portava la inscripció: «AVE MARIA GRATIA PLENA A HONOR Y GLORIA DE ST. GENÍS – MDCI JHS»⁴.

A la dècada de 1730 es col·locà una nova campana, que tingué un cost de 30 lliures i 2 sous. La iniciativa fou de Mn. Ramon Vila i Grau, rector que més endavant impulsaria la construcció de la nova església, edificada entre 1755 i 1763⁵.

L'any 1799 el campanar fou sobrealçat amb un pis addicional per tal que sobresortís del nou edifici. Aquest nou nivell, obert amb una finestra a cada cara, contrastava amb la part romànica inferior, caracteritzada per les seves finestres trigeminades i la decoració d'arcuacions cegues i frisos en dents de serra.

Campanar de Sant Genís de Taradell amb el pis superior construït el 1799.

1 PLADEVALL, Antoni (1954): "Entorn al nostre campanar" a la revista *Taradell*, núm.67, any VI, abril de 1954, p.6-8. Extret de: Arxiu Capitular de Vic. Cal. 6. num. 40

2 Id., Extret de: Arxiu Parroquial de Taradell, Llibre 26. Monjo 1445-1455, fols. 45 i 46

3 Id. Extret de: Arxiu Parroquial de Taradell, Llibre de Baptismes 1496-1566.

4 PLADEVALL, Antoni (1956): "Rectorologi de la Parròquia de Sant Genís de Taradell IV" a la revista *Taradell*, núm.94, any VIII, juliol de 1956, p.7-9; "Rectorologi de la Parròquia de Sant Genís de Taradell V" a la revista *Taradell*, núm.96, any VIII, setembre de 1956, p.4-7. Extret de: Arxiu Parroquial de Taradell, Llibre de Baptismes 1575-1601.

5 Id.: "Rectorologi de la Parròquia de Sant Genís de Taradell VI" a la revista *Taradell*, núm.96, any VIII, octubre de 1956, p.3-5. Extret de: Arxiu Parroquial de Tardell, Llibre d'Obra de 1651 a 1830.

Arran d'aquesta intervenció es refongueren dues campanes antigues que estaven trencades. Els treballs els dugué a terme el fonedor Damià Ventulà de Vic, que entre l'any 1799 i 1800 feu tres campanes, dues de petites i una de grossa. Dues d'elles foren les úniques del campanar que sobrevisqueren a la Guerra Civil de 1936-1939, molt probablement gràcies a la seva funció de rellotge. La més petita es troba al coronament de ferro de la teulada i l'altra (Ø61,5cm) a l'interior de la sala de campanes.

Acabada la guerra, el campanar va ser restaurat sota la direcció de Josep Puig i Cadafalch. S'hi afegí un nou pis destinat a allotjar un rellotge d'esfera a cada cara, i es reconstruí també el pis aixecat el 1799, tot donant-li el mateix aspecte que la part inferior romànica. Aquesta intervenció obligà a retirar les campanes de les finestres i a reubicar-les a l'interior de la sala de campanes.

La inauguració tingué lloc el dia de Cap d'Any de 1950. Del total de 181.355 pessetes de despesa, el municipi hi aportà un donatiu de 50.000 pessetes, mentre que la resta fou sufragada pels feligresos mitjançant ofrenes voluntàries i captes a l'església fins al setembre de 1952 (En aquesta quantitat no s'hi inclou el cost del rellotge, de propietat municipal, que ascendí a 77.156 pessetes). Durant la postguerra també s'hi instal·là una nova campana (Ø106,5cm), fosa a Pamplona per Vidal Erice, i s'hi afegí una campana de dimensions reduïdes (Ø 27,7cm) i d'origen incert.

L'any 1996 es dugué a terme una nova restauració: l'antiga escala d'obra fou substituïda per una escala de cargol metàl·lica i les campanes s'electrificaren. En aquesta intervenció desaparegué el cavallet del campaner, un banc de fusta que permetia tocar tres campanes alhora: dues amb les mans i una amb el peu, mitjançant un pedal.

Actualment, el campanar compta amb una campana al coronament de l'agulla —inaccessible i que no es pot fer sonar— i tres instal·lades a la sala de campanes, que es poden tocar manualment. La més gran està equipada amb un jou de ferro de braços corbats, palanca i topall. Les dues petites pengen directament de bigues de ferro i només poden ser tocades a batallades.

L'any 2024 es va fondre una nova campana, obra de la foneria Rivera de Montehermoso (Càceres), arran del robatori de les dues campanes de l'ermita de Sant Quirze i Santa Julita de Subiradells, l'abril de 2023. Actualment, la campana és dipositada a la nau de l'església de Sant Genís de Taradell, a l'espera de ser col·locada al campanar.

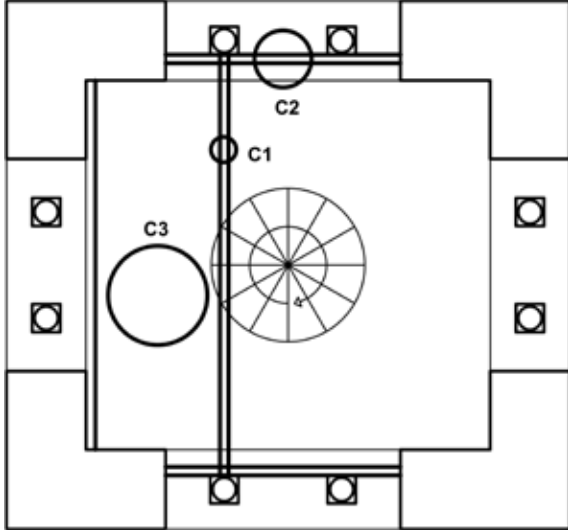

Campanar de Sant Genís de Taradell a l'actualitat

CAMPANES DE L'ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT GENÍS

SALA DE CAMPANES

C001 – ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT GENÍS - CAMPANA 1

Nom: Sebastiana, Llúcia, Julita

Fonedor: /

Any de fosa: ca. 1750

Diàmetre: 27,7 cm

Pes aproximat: 12 kg

Nota de cop: Mi

Mecanismes per tocar: Batall accionat amb motor

Jou: /

Inscripcions: /

Imatges: Creu de calvari

C002 - ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT GENÍS - CAMPANA 2

Nom: Maria, Marc, Bàrbara

Fonedor: Damià Ventulà (Vic)

Any de fosa: 1800

Diàmetre: 61,5 cm

Pes aproximat: 134 kg

Nota de cop: Re#

Mecanismes per tocar: Batall accionat amb motor

Jou: /

Inscripcions: «SANCTA MARIA S MARCH S BARBARA ORATE PRO NOBIS 1800»; «DAMIA VENTULA ME FECIT EN VICH»; «RAMON MOLIST Y PATRONILLA REITG I REAL [PA]DRINS»

Imatges: Creu (x2); Immaculada, santa Bàrbara

Observacions: La campana fou feta un any després de la reforma del campanar el 1799 conjuntament amb la campana dels quarts. Molt probablement en el seu origen tenia la funció de campana de les hores connectada al rellotge.

C003 - ESSLÉSIA PARROQUIAL DE SANT GENÍS - CAMPANA 3

Nom: Genissa, Cassimira, Francesca

Fonedor: Vidal Erice

Any de fosa: 1945 ca.

Diàmetre: 106,5

Pes aproximat: 699 kg

Nota de cop: Sol

Mecanismes per tocar: Batall accionat amb motor, martell de gravetat, palanca, topall

Jou: de ferro amb braços corbats.

Inscripcions: «AD MAJOREM DEI GLORIAM ET STI GENESII CASIMIRA ET FRANCISCA VOCOR», «VIDAL ERICE PAMPLONA»; «PATRINI FUERUNT CASIMIRUS BELLPUIG FLUVIA FRANCISCA VALL LLOBERA VIDUA SERRA»; «LAUDO DEUM VERUM, PLEBEM VOCO, CONGREGO CLERUM, DEFUNCTOS PLORO, NIMBUM FUGO, FESTA DECORO»

Imatges: Creu

Observacions: La campana no duu cap data inscrita. Fou fosa després de la Guerra Civil de 1936-1939 i col·locada al campanar durant els anys 40, abans de la reforma de Puig i Cadafalch de 1949.

CORONAMENT DEL CAMPANAR

C004 - ESSLÉSIA PARROQUIAL DE SANT GENÍS - CAMPANA 4

Nom: Campana dels quarts

Fonedor: Damià Ventulà (Vic)

Any de fosa: 1800

Diàmetre: ±40cm

Pes aproximat: ±37kg

Nota de cop: /

Mecanismes per tocar: Martell de gravetat (en desús)

Jou: /

Inscripcions: «AVE MARIA PVRR[ISI]MA SIN PECADO CONSEBIDO 1800»; «DAMIA VENTULA ME FECIT EN VICH»

Imatges: Creu; santa Bàrbara

Observacions: Campana inaccessible, mesures aproximades.

NAU DE L'ESGLÉSIA

C005 - ESGLÉSIA PARROQUIAL DE SANT GENÍS - CAMPANA 5

Nom: Sant Quirze i Santa Julita

Fonedor: Campanas Rivera (Montehermoso)

Any de fosa: 2024

Diàmetre: 62cm

Pes aproximat: 137kg

Nota de cop: /

Mecanismes per tocar: Batall

Jou: /

Inscripcions: «SANT QUIRZE I SANTA JULITA»;
«PARRÒQUIA SANT GENÍS DE TARADELL 2024»;
«RIVERA ET RIFER ME FECIT»

Imatges: Creu

Observacions: Campana dipositada damunt d'un palet. No ha estat possible fer-la sonar per analitzar l'afinació.

CAPELLA DE SANTA LLÚCIA

La capella de Santa Llúcia, situada al nucli antic de Taradell i al centre de la plaça que en porta el nom, fou construïda entre 1547 i 1561. L'any 2010 va ser declarada bé cultural d'interès local (BCIL)⁸. Es tracta d'un edifici de dimensions reduïdes, d'estil gòtic tardà, format per una sola nau coberta amb voltes de nervadures i un absis de planta poligonal. La façana principal, orientada a ponent, conserva la llinda original amb una inscripció avui pràcticament il·legible, de la qual només es pot identificar el nom de Llúcia. Corona l'edifici un campanar d'espadanya de dos ulls, on pengen les campanes Sebastiana (Ø 23,5 cm), instal·lada el 1952, i Llúcia (Ø 27,3 cm), fosa a la foneria Murua de Vitòria i col·locada el desembre de 1982, arran de la donació de Teresa Carreras i Enric Gomis de l'Estelada de Taradell⁹. Ambdues campanes disposen de batall i jou de fusta amb palanca de cigonyal, que permet fer-les voltejar des del cor.

Ja el 1556 apareix documentat l'establiment del "propi" de la capella, constituït per pensions de censal i terres destinades al seu manteniment. Durant els segles XVII i XVIII rebé nombroses donacions i recaptés, entre les quals destaquen les Taules de Santa Llúcia, i comptava amb una activa confr-

⁸ BCIL, núm registre 9737-I. Aprovació definitiva comissió urbanisme: 24/02/2010. Data publicació 5/07/2010

⁹ Informació facilitada per les administradores de la capella de Santa Llúcia.

ria, que el 1696 reunia 263 membres encarregats de vetllar pel culte i la conservació del temple. El dia de Santa Llúcia es celebrava un Ofici solemne, i a la tarda, rosari i sermó; i l'endemà, 14 de desembre, es celebrava un Ofici pels confreres difunts. L'any 1763 s'hi dugué a terme un adobament general que inclogué la teulada, les portes i les escales. La capella disposava també d'un ric conjunt d'ornaments litúrgics i d'un altar lateral dedicat al Sant Crist, que des de 1774 rebé diverses fundacions de misses. A més, durant els segles XVII i XVIII serví com a lloc de reunió dels gremis de paraires i teixidors¹⁰.

Al seu entorn es formaren les antigues i conegudes fires de bestiar de Taradell, avui evocades per la fira anual de Santa Llúcia. En el marc d'aquesta celebració, la capella obre les portes al públic i es manté la tradició de pujar al cor per tocar les campanes, que sonen durant tota la diada.

Capella de Santa Llúcia amb el seu campanar d'espadanya de dos ulls

CAMPANES DE LA CAPELLA DE SANTA LLÚCIA

CAMPANAR D'ESPADANYA

C006 – CAPELLA DE SANTA LLÚCIA - CAMPANA 1

Nom: Sebastiana

Fonedor: Francesc Usich (atr.)(Barcelona)

Any de fosa: 1952

Diàmetre: 23,5 cm

Pes aproximat: 7 kg

Nota de cop: Lab

Mecanismes per tocar: Batall, palanca de cigonyal

Jou: Fusta

Inscripcions: /

Imatges: /

C007 – CAPELLA DE SANTA LLÚCIA - CAMPANA 2

Nom: LLúcia

Fonedor: Murua (Vitória)

Any de fosa: 1982

Diàmetre: 27,3 cm

Pes aproximat: 11 kg

Nota de cop: Fa

Mecanismes per tocar: Batall, palanca de cigonyal

Jou: Fusta

Inscripcions: «AÑO 1982»

Imatges: /

¹⁰ PLADEVALL, Antoni (1952): "La Capella de Santa Llúcia" a la revista *Taradell*, núm.50, any IV, desembre de 1952, p.2-3

Capella de Sant Joan del Prat amb el seu campanar d'espadanya de dos ulls

CAPELLA DE SANT JOAN DEL PRAT

La capella de Sant Joan del Prat és un edifici d'una sola nau, coberta amb volta de canó, i amb absis semicircular orientat a llevant. La façana de ponent, on s'obre la porta d'entrada, amb una llinda amb la data 1752, és coronada per una espadanya de dos ulls. Aquest campanar, malmès a causa d'un esclafit l'any 2004, fou reconstruït posteriorment¹¹. A l'interior de la capella es conserva un imponent retaule barroc, que s'alça fins al sostre. Completament daurat, llevat de dos parells de columnes esmaltades de negre, hi destaca la gran imatge de Sant Joan Baptista. Al centre, damunt l'altar, s'hi pot llegir la data 1785, disposada entorn d'un colom blanc, escut de la casa del Colomer.

Els orígens de la capella són molt antics i es remunten, com a mínim, a l'any 1099, segons un document que recull la donació feta per un tal Dalmau al monestir augustiní de Sant Tomàs de Riudeperes. Durant els segles XIII i XIV, la capella restà sota el patronatge directe d'aquest monestir. Un document clau, datat el 3 d'agost de 1329, explica com el preposit del monestir, Berenguer ça Masó, va cedir la capella al rector de Santa Maria de Montrodon, amb diverses obligacions litúrgiques, entre les quals la celebració de misses setmanals i de les festivitats de Sant Joan Baptista i Sant Joan Evangelista, ambdós titulars de la capella, tot i que finalment s'imposà el culte a Sant Joan Baptista.

La masia del Colomer, situada molt a prop, esdevingué amb el temps la principal benefactora de la capella. Documentada ja l'any 1209, va pertànyer inicialment a la família noble Mayoles i, posteriorment, a un benefici fundat a la Seu de Vic. La relació estreta entre la masia i la capella es mantingué

---

¹¹ Informació facilitada per Montse Lleopart, propietària del mas Colomer.

durant segles, afavorida també pel fet que el Colomer fou tradicionalment una casa de clergues. L'any 1752, l'hereu del mas impulsà una profunda restauració de la capella, atès el seu avançat estat de degradació.

L'any 1877, arran d'una nova delimitació parroquial decretada pel bisbe, Sant Joan del Prat deixà de pertànyer a la parròquia de Taradell i passà a integrar-se a la de Tona.

Durant la Guerra Civil, la capella fou profanada, ja que s'utilitzà com a allotjament de refugiats, fet que la deixà en un estat molt deteriorat. Tanmateix, la família Lleopart-Colomer en promogué posteriorment la restauració i la recuperació, especialment amb motiu de la celebració d'algunes festivitats familiars, aconseguint retornar-li l'aspecte digne que havia tingut abans del conflicte¹².

També durant la Guerra Civil, la campana de la capella fou traslladada al mas Colomer per evitar-ne l'espoli. Des d'allí es feia sonar per anunciar les misses i per allunyar les tempestes. Inicialment es penjà en una finestra del mas, on encara es conserva el jou de fusta, i, més endavant, es col·locà damunt la teulada, sostinguda per una estructura metàl·lica de tres potes coronada per una creu. Es tracta d'una peça d'uns 40 cm de diàmetre, amb una corona de tres nanses. No presenta cap inscripció ni decoració, però, per la seva tipologia formal, es pot datar a mitjan segle XIX.

CAMPANA DE L'ERMITA DE SANT JOAN DEL PRAT

TEULAT DEL MAS COLOMER

C008 – CAPELLA DE SANT JOAN DEL PRAT CAMPANA 1

Nom: /

Fonedor: /

Any de fosa: 1850 ca.

Diàmetre: ±40 cm

Pes aproximat: ±37 kg

Nota de cop: Mi

Mecanismes per tocar: Batall

Jou: Fusta (Conservat a una finestra del mas Colomer)

Inscripcions: /

Imatges: /

---

10 PLADEVALL, Antoni (1956): "La capella de Sant Joan del Prat" a la revista *Taradell*, núm.90, any VIII, març de 1956, p.5-7

CAPELLA DE QUIRZE I SANTA JULITA DE SUBIRADELLS

L'església de Sant Quirze i Santa Julita de Subiradells és una petita capella situada dins la urbanització de la Roca. Es tracta d'un edifici d'una sola nau, amb absis semicircular i coberta amb volta de canó. L'accés es fa pel costat de migjorn, mitjançant una porta adovellada. El campanar, situat damunt el mur de ponent, és d'espadanya, amb dues obertures i coberta a dues aigües.

La capella és documentada per primera vegada l'any 989, quan Eldemar deixa en testament el seu alou de Subiradells, juntament amb un altre a Montalt, a Sant Pere de Vic, amb la condició que la meitat de la donació es destinés *pro restauratione et coopertura Ecclesiae Sancti Quirici*. Aquest document testimonia l'antiguitat de l'església i evidencia que ja al segle X necessitava obres de restauració i fins i tot una nova coberta. Probablement aquesta disposició no es va complir, ja que l'any 1095, quan el bisbe de Vic arrendà l'alou de Subiradells, imposà com a condició la reconstrucció de la capella, que es trobava en estat ruïnós.

Al segle XII s'hi fundà un benefici, que posteriorment s'uní al de la capella de la Santa Creu del castell de Taradell. En aquella època, a més dels sants titulars, Quirze i Julita, també s'hi venerava santa Magdalena, que disposava d'un altar propi. A partir del segle XIV, la capella restà vinculada a la família Madriguera.

L'edifici ha experimentat diverses modificacions al llarg dels segles. La més rellevant tingué lloc l'any 1686, quan el bisbe ordenà enguixar-ne l'interior i s'obrí un nou portal a ponent, que fou suprimit en la darrera restauració¹¹.

El culte a la capella es mantingué fins a la Guerra Civil, moment en què fou profanada. La restauració projectada el 1951 es dugué a terme finalment entre els anys 1966 i 1967, quan els propietaris de la urbanització impulsaren les obres i cediren la capella a la parròquia de Taradell. En aquesta intervenció es modificà el campanar d'espadanya, que fins aleshores disposava d'una sola obertura, i se'n construí un de més gran, amb dues obertures. Les obres realitzades van comportar també la consolidació de la volta, especialment en el tram anterior a l'absis o arc triomfal; la reobertura del portalet de migdia, i l'adequació del paviment, així com el rejuntat de la pedra. A l'exterior, l'edifici experimentà el canvi més notable d'aspecte: es rebaixà el sobrecarregament de l'absis i es cobrí amb lloses, i

Capella de Sant Quirze i Santa Julita de Subiradells

¹¹ PLADEVALL, Antoni (1986): "Sant Quirze de Subiradells", a VIGUÉ, Jordi (dir.): *Catalunya Romànica, Osona II*, vol.III, Enciclopèdia Catalana, p.611

es modificà la teulada mitjançant l'aixecament dels murs de ponent i de llevant, dotant-la del pendent i la coberta adequats. A la façana de ponent es tapià el portal setcentista i s'amplià interiorment l'esqueixada de la finestra situada damunt l'antic portal¹².

El 2 de juliol de 1967 se celebrà la festa de benedicció de la capella i de les dues noves campanes, que tingueren com a padrins el senyor Francesc Barberillo i la seva esposa. La campana més gran, de 68 kg, duia la inscripció: «STA. JULITA — DE LES MEVES ENTRANYES BROLLA UNA LLOANÇA AL SENYOR — TARADELL, ANY 1967». La campana petita, de 47 kg, deia: «S. QUIRZE — EXULTO AMB LA JOIA D'UN INFANT — TARADELL, ANY 1967». Després de la benedicció, les campanes foren fetes sonar pels padrins, el bisbe, l'alcalde Joan Serra, les altres autoritats i tots els assistents que ho desitjaren, fins ben entrada la tarda. El cost de les campanes fou de 15.440 pessetes la gran i 11.290 pessetes la petita¹³.

Entre els mesos de març i abril de 2023, les campanes foren robades. Els lladres les extreieren descargolant els elements de subjecció, ja que els jous restaren al seu lloc. Aquests jous, de ferro, són de braços corbats i disposaven d'una palanca de cigonyal que permetia el volteig de les campanes. Per les seves característiques, semblen procedir de la foneria Murua de Vitòria, que probablement també fou l'encarregada de fondre les campanes. Actualment, encara no han estat recuperades.

Campanar de la capella de Sant Quirze i Santa Julita de Subiradells, del qual només pengen els jous després del robatori de les campanes l'any 2023

12 PLADEVALL, Antoni (1966): "Pròxima restauració de la capella de Sant Quirze" a la revista *Taradell*, núm.215, any XVIII, agost de 1966, p.37; "La restauració de la capella de Sant Quirze", a la revista *Taradell*, núm.219, any XVIII, desembre de 1966, p.8-9

13 PLADEVALL, Antoni (1967): "Benedicció de l'ermita de Sant Quirze" a la revista *Taradell*, núm.226, any XIX, juliol de 1967, p.6; i revista *Taradell*, núm.225, any XIX, juny de 1967, p.5

3.Tocs de campana de Taradell

Tradicionalment, els tocs de campana s'han transmès de forma oral i per imitació de campaner a campaner, i molt poques vegades han quedat fixats en suport escrit o audiovisual. Només en algunes catedrals i centres religiosos importants es conserven documents anomenats Consuetes del Campaner, que consisteixen en llibretes o manuals on s'especifica i es regula l'ús de les campanes. Tot i que aquestes consuetes són una font d'informació molt valuosa —ja que indiquen en quin moment s'han de tocar les campanes, durant quanta estona, amb quina finalitat i amb quina tècnica de toc—, no es van escriure amb l'objectiu d'ensenyar ni documentar amb precisió els tocs. Es tracta de documents de recordatori i regulació dels tocs i no aporten la seva transcripció musical. En conseqüència, no permeten conèixer amb exactitud el ritme concret de cada toc.

A Taradell, però, es conserven unes fotocòpies d'una llibreta manuscrita on els tocs de campana estan anotats en forma de partitures musicals¹. Aquest document, molt excepcional dins el context català, és de gran valor, ja que permet entendre els tocs amb gran precisió i, per tant, reproduir-los fidelment. El document no indica ni el nom de l'autor ni l'any en què va ser escrit. Amb tot, pel tipus de cal·ligrafia i per la tipologia de tocs que s'hi recullen, es pot datar a la primera meitat del segle XX. En qualsevol cas, anterior al Concili Vaticà II, moment en què es van suprimir o simplificar diversos actes litúrgics que hi apareixen i que són anunciats amb el so de les campanes. Pel que fa a l'autoria, tot apunta que podria haver estat un dels rectors de l'església parroquial de Sant Genís, ja que en l'explicació del toc d'oració s'hi llegeix: «*al matí i al migdia el fa el campaner; al vespre el fem nosaltres*», una expressió que suggereix clarament la veu d'un membre del clergat.

Molt probablement, els tocs recollits en aquesta llibreta eren interpretats per Ramon Cuní i Masnou, campaner i sagristà de Taradell. Nascut l'any 1891 a Vilanova de Sau, durant la joventut va viure en diverses masies fins que finalment es va establir al carrer de Sant Sebastià de Taradell. L'any 1931, coincidint amb el primer any de la Segona República Espanyola, va iniciar la seva tasca com a sagristà i campaner, prenent el relleu a Esteve Tuneu. Després de la Guerra Civil, se li va assignar el càrrec de sereno i, posteriorment, va treballar com a peó de l'Ajuntament. Al llarg de la seva vida també va exercir d'enterramorts a la funerària de Josep Roma. En una entrevista publicada el maig de 1963 a la Revista Taradell manifestava la voluntat de retirar-se com a campaner. Va morir poc després, el 30 de novembre de 1963, a l'edat de 72 anys².

Ramon Cuní fou substituït per Francesc Madriguera (en Quico), que era el sereno de Taradell i encarregat del rellotge del campanar des de l'any 1958³. Va exercir durant més de vint-i-cinc anys. L'any 1988, amb l'objectiu de crear un grup de campaners que garantís el seu relleu, es va organitzar un curset per aprendre a tocar les campanes. La iniciativa, impulsada per Marta Molist i Clapera, va tenir

1 Vegeu MARTÍNEZ RAURELL, Míriam; PÉREZ BARQUILLA, Toni (2025): "El Patrimoni perdut del toc de campanes a Taradell" a *El nou Vint-i-u. Taradell: història, imatges i memòria*, vol.6. Edita: Ajuntament de Taradell. p.11-23

2 Revista Taradell, núm.176, maig 1963; núm.183, desembre de 1963.

3 Revista Taradell, núm.183, desembre de 1963; núm. 112, gener de 1958, any X, p. 11

molt èxit i s'hi van inscriure onze persones del poble i de la comarca d'Osona. El curset va tenir lloc els dissabtes 28 de maig i 4, 11, 18 i 25 de juny.

Durant l'última sessió es va realitzar una gravació en format casset amb tots els tocs apresos interpretats per Francesc Madriguera. El document sonor, de gran valor patrimonial, recull els tocs d'oració, albat, repicó solemne, repicó de festa, bateig, morts o extremunció, foc i bon temps. Pel que fa als repicons, tant el solemne com el de festa, s'hi poden constatar diferències respecte a les partitures manuscrites, fet que evidencia l'evolució dels tocs en el traspàs d'un campaner a un altre.

A part del manuscrit i de la gravació sonora, per a la documentació dels tocs descrits en aquest informe també s'ha realitzat una entrevista a dues persones que han aportat més informació. En primer lloc, Llogari Vila Puigdomènech, veí de Taradell nascut el 14 de setembre de 1961, que ha aportat informació sobre el context en què es tocava cada toc. El segon informant és Josep Casassas Verdguer que durant uns anys s'havia encarregat de fer el toc de morts a Taradell. Josep Casassas, nascut a Santa Eugènia de Berga l'any 1944, va venir a viure a Taradell quan es va casar. El seu pare era el campaner de Santa Eugènia i de jove havia tocat les campanes en aquesta població. Quan va venir a viure a Taradell va deixar de tocar les campanes, però durant uns anys va treballar com a enterramorts i se li va encomanar la tasca de tocar a difunts.

TÈCNIQUES DE TOC

Les tècniques utilitzades per fer sonar les campanes a Taradell són:

- **Fer batallades:** Amb la campana fixa, colpejar-la amb el batall mitjançant una corda. Quan es tocava des del peu del campanar, el batall s'enganxava a la corda de la palanca. Així el campaner podia moure el batall estirant la corda. Aquesta tècnica permet controlar molt el so i tocar la campana amb precisió un número determinat de vegades.
- **Repicar:** Fer sonar una o més campanes colpejant-les rítmicament amb el batall mitjançant una corda creant un toc alegre i festiu. Era habitual que es fes amb les campanes més agudes. Quan s'hi afegien les greus es podia fer tocant amb el peu, mitjançant el banc de campaner, que tenia un pedal per accionar el batall de la campana grossa o ventant-la amb la corda de la palanca.
- **Ventar:** Balancejar la campana estirant la corda de la palanca per tal que giri per l'eix del jou i, amb aquest moviment, el batall colpegi el vas de la campana.
- **Posar la campana a la seu:** Deixar la campana immòbil boca amunt. Amb aquesta tècnica es parava el so de la campana, que només tornava a sonar quan es reprenia el moviment. Per aconseguir-ho s'havia de ventar fins que girés 360 graus però sense superar mai aquesta rotació. El moviment quedava interromput quan la palanca quedava recolzada en el topall. Per poder alçar la campana era molt important que el jou estigués contrapesat correctament.
- **Fer passades:** Quan la campana està alçada, tornar-la a posar en moviment fent-la girar 360 graus quedant de nou en repòs. A cada passada el batall colpeja el vas de la campana una vegada. Aquesta tècnica s'utilitza quan es vol fer sonar la campana amb tocs espaiats.
- **Deixar anar:** quan la campana està alçada, tornar-la a posar en moviment deixant que venti per ella sola fins que s'aturi.

TIPOLOGIES DE TOC

En total s'han pogut documentar 17 tipologies de tocs que podem classificar en les següents categories.

Tocs de festa

- Repicons de festa
- Toc de processó
- Toc per Santa Llúcia
- Toc per l'aplec de Sant Quirze
- Repic per a la Festa d'Els Tonis

Tocs sacramentals

- Toc de bateig
- Toc de viàtic
- Toc de morts
- Toc d'albat

Tocs d'oració o d'actes litúrgiques

- Tocs d'oració
- Tocs de Missa
- Toc d'entrada a Missa
- Toc de funció religiosa
- Toc de viacrucis
- Toc de novenari

Tocs civils

- Toc de les hores
- Toc de foc

Tocs per conjurar

- Toc de bon temps o de comunir

TOCS DE FESTA

Els dies de festa eren anunciats mitjançant els repics o repicons, tocs de campanes caracteritzats per un ritme ràpid i de caràcter festiu, en els quals intervenien habitualment totes les campanes del campanar. Aquests tocs complien una funció comunicativa essencial dins la comunitat, ja que informaven de l'arribada d'una celebració rellevant del calendari religiós o civil.

De manera general, el toc de festa es realitzava al migdia de la vigília del dia festiu. El mateix dia de la celebració es feia un nou repic a dos quarts d'onze del matí, aproximadament mitja hora abans de l'Ofici solemne. Cal tenir en compte que, en els dies de festa, l'Ofici s'avançava a les 11 del matí, a diferència dels diumenges ordinaris, en què tenia lloc a les 12 del migdia.

A la vila de Taradell, el calendari festiu que motivava aquests tocs incloïa diverses celebracions al llarg de l'any. Entre les primeres hi havia Sant Antoni Abat (17 de gener), considerat festa gremial, i Sant Sebastià (20 de gener), festa local. Durant el període franquista, s'hi afegí la commemoració del 2 de febrer, data en què es recordava l'entrada de les tropes nacionals i la fi de la Guerra Civil l'any 1939; en aquesta ocasió es feia el toc de festa abans del res del *Te Deum*.

En el cicle pasqual, la Vetlla Pasqual tenia un tractament sonor específic: les campanes es tocaven en el moment del cant del Glòria després d'uns dies en què havien estat emmudides per representar la passió i mort de Jesucrist. També es tocava a la sortida de vetlla, que sovint tenia lloc al voltant de la una de la matinada. Un esquema similar s'aplicava a la vetlla de Nadal, en què també es tocaven les campanes a la sortida de la vetlla durant la nit de Nadal.

La Festa Major, celebrada el 25 d'agost en honor a Sant Genís, constituïa un dels moments culminants de l'any festiu. L'endemà, 26 d'agost, tenia lloc l'Ofici de Sant Sebastià de vot del poble, també anunciat mitjançant el toc de campanes. Finalment, cal esmentar la festivitat de Sant Isidre (15 de maig), la solemnitat del Corpus Christi, l'Homenatge a la Vellesa i la Immaculada Concepció (8 de desembre), que igualment eren assenyalats amb repics festius.

Des de 2023 s'ha format un grup de campaners al poble que toquen alguns dies de festa, com la Festa Major, abans del passant dels Tres Tombs dels Tonis i l'Onze de Setembre⁴.

Pel que fa als tocs de festa inventariats, s'hi identifiquen un total de sis variants. D'aquestes, dues corresponen a les aportacions del campaner Francesc Madriguera, documentades a través d'una gravació sonora de l'any 1988, en la qual interpreta un **repicó** i el **repicó solemne**. Tot i que el patró rítmic del repic difereix entre ambdues versions, la diferència més significativa rau en l'ús de la campana grossa: en el repicó, aquesta es feia sonar amb el peu mitjançant el banc de campaner, que permetia accionar el batall a través d'un pedal; en canvi, en el repicó solemne, la campana grossa era tocada ventant-la, fet que conferia al toc un caràcter més solemne i expansiu. Les quatre variants restants són de cronologia més antiga i es troben documentades a la llibreta manuscrita, que en descriu els usos litúrgics i funcionals:

Repicó I: Repicó solemne emprat en totes les festivitats de l'any, a excepció de les festes anyals. També s'utilitzava els dies de Sermó, de Lletanies i durant els dies de l'Octava de Corpus.

---

⁴ Vegeu MARTÍNEZ RAURELL, Míriam; PÉREZ BARQUILLA, Toni (2025): "El Patrimoni perdut del toc de campanes a Taradell" a *El nou Vint-i-u. Taradell: història, imatges i memòria*, vol.6. Edita: Ajuntament de Taradell. p.11-23

Repicó II: Repicó propi dels primers diumenges de cada mes, corresponents al Roser. Aquest toc servia igualment per assenyalar l'Ofici dels diumenges i els dies de l'Octava del Roser. La diferència més rellevant respecte dels repicons I i III és que, en aquest cas, no es ventava la campana grossa.

Repicó III: Repicó dels tercers diumenges de cada mes, coneguts com els diumenges de Minerva. El manuscrit indica que també s'emprava durant els dies de l'Octava de Corpus, anotació que coincideix amb la del Repicó I. Aquest toc s'iniciava amb el toc d'oració, element que en marcava clarament l'estructura inicial.

Repicó IV: Repicó corresponent als diumenges segon⁵, quart i cinquè de cada mes, conegut popularment com el toc de "pa i nous", i utilitzat també per comunir el temps. Igual que el Repicó III, començava amb el toc d'oració. La seva principal singularitat respecte de la resta de repicons és que només hi intervenien dues campanes, la grossa i la mitjana.

El document manuscrit també fa esment d'un cinquè repicó, destinat específicament a les festes anuals, entre les quals s'incloïen Nadal, les dues Pasqües, la Puríssima, l'Assumpció, el Corpus, la Minerva, Sant Genís, Tots Sants i Sant Sebastià. Malauradament, el manuscrit no en conserva la transcripció musical, fet que impedeix una anàlisi detallada del seu desenvolupament sonor. Tanmateix, és probable que aquest toc fos semblant al repicó solemne interpretat per Francesc Madriguera, tant pel seu ús ritual com pel seu caràcter festiu i excepcional.

Repicó (interpretat per Francesc Madriguera)

C1 INICI

C2

C3

accelerar .....

Ritardando

REPICÓ

Campana grossa amb el peu

Repetir durant uns minuts

FINAL

Batallades lentes

⁵ En el document s'hi pot llegir clarament el número 3, tot i que aquest apareix ratllat i, per context, podria correspondre en realitat al número 2, ja que el toc del tercer diumenge és descrit en el repicó número III.

Repicó solemne (interpretat per Francesc Madriguera)

INICI

C1
C2
C3

accelerar .....

REPICÓ

Campana grossa ventant

Repetir durant uns minuts

FINAL

Batallades lentes

Repicó I: Repicó solemne de totes les festivitats del any, excepte les anyals.

C1
C2
C3

Repetir durant uns minuts

Campana grossa ventant

Repetir durant uns minuts

FINAL

Ràpid

Accelerant.....

Ritardando

Repicó II: Repicó dels primers diumenges de cada mes, o sigui, els del Roser

C1
C2
C3

Repetir durant uns minuts

accelerar ..... accelerar .....

Repicó III: Repicó dels tercers diumenges de cada mes, o sigui, els de Minerva i els dies de l'Octava de Corpus.

Comença amb el toc d'oració

C1
C2
C3

Repetir durant uns minuts

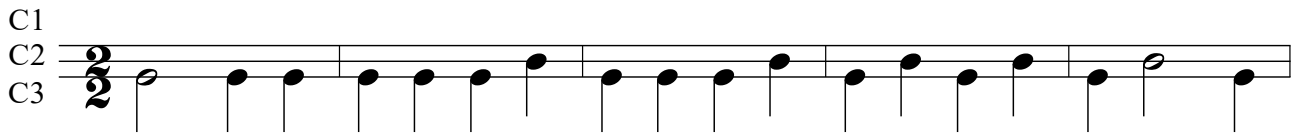
Campana grossa ventant

Repetir durant uns minuts

FINAL

Repicó IV: Repicó dels segons, quarts i cinquens diumnges de cada mes, vulgament conegut com “de pa i nous”

Comença amb el toc d'oració

Batallades alternades

repetir durant uns minuts

TOC DE PROCESSÓ

A Taradell, les processons religioses eren acompanyades tradicionalment per les campanes amb els repics de festa, excepte durant la Setmana Santa, que es feia en silenci. La processó més important de l'any era la del Corpus Christi. Les campanes començaven a sonar en el moment que la custòdia sortia de l'església i no paraven fins que havia tornat a entrar. El toc de campanes es podia allargar més d'una hora.

La Festa Major de Taradell, el 25 d'agost, en honor a Sant Genís, també incloïa una processó destacada, en què es portava la relíquia de Sant Genís. A més, també se celebraven processons en altres festivitats, com Sant Sebastià, Sant Isidre o la Immaculada, aquesta última amb la processó de les Filles de Maria.

El recorregut habitual començava davant de l'Església parroquial de Sant Genís i seguia pel carrer de l'Església i pel carrer de la Vila. Habitualment es trencava pel que avui és el carrer Ramon Pou, però a la Setmana Santa, com que hi havia molts misteris i la processó era molt concorreguda, s'arribava fins a la punta del carrer Esquís. El retorn es feia pel carrer Montseny i el de Sant Sebastià fins a la Capella de Santa Llúcia, on sempre se celebrava algun acte central, com el cant de la Salve o l'orquestra tocava alguna peça. Durant el Corpus, aquest era un dels punts on s'erigia un altar amb enramades. Des de la Capella de Santa Llúcia, la processó continuava fins a la plaça d'en Gili i després cap a La Plaça, per finalment tornar a trencar cap a davant de l'església. A la processó de Setmana Santa, en arribar a La Plaça, es cantava el Miserere, amb un cant propi del poble de Taradell, i seguidament els misteris entraven a l'església per darrere, pel carrer del Campanar.

TOC PER SANTA LLÚCIA

Per la festa de Santa Llúcia, que se celebra el 13 de desembre, a Taradell es toquen les campanes de la capella dedicada a la santa. Ja a la vigília se'n fa el toc, i el mateix dia de Santa Llúcia les campanes tornen a sonar a les set del matí, moment en què se celebra una missa matinal en honor seu.

Com que la capella roman oberta durant tota la jornada, tothom qui ho vol pot pujar al cor i tocar les campanes. Aquesta és una tradició molt arrelada al poble. Al llarg del dia va entrant gent continuament, i les campanes no deixen de sonar durant tota la festa, des de dos quarts de set del matí fins a les vuit del vespre.

Les modistes, col·lectiu del qual Santa Llúcia és patrona, també hi acudeixen per resar el Rosari i, com no podia ser d'altra manera, per tocar la campana. Les campanes de Santa Llúcia estan equipades amb un jou amb palanca de cigonyal i, per tant, es toquen voltejant, a l'estil castellà.

TOC PER L'APLEC DE SANT QUIRZE

Abans del robatori de les campanes de Sant Quirze de Subiradells l'any 2023, era costum tocar-les el dia de l'aplec d'aquesta capella, que se celebra al voltant del 16 de juny. El toc es feia des de l'interior de l'església, mitjançant unes cordes que travessaven la volta de la nau, i es tocaven a l'estil castellà, ja que els jous anaven equipats amb una palanca amb cigonyal que permetia voltejar-les.

El dia de l'aplec les campanes sonaven durant tota la jornada i, segons els informants, el seu so era molt potent. En alguna ocasió, fins i tot, la cobla que tocava sardanes havia demanat que s'aturés el toc de campanes, ja que interferia amb la música i no permetia sentir prou bé els instruments. També era habitual que a la capella de Sant Quirze s'hi celebrassin casaments i bateigs, ocasions en què igualment es tocaven les campanes.

REPIC PER A LA FESTA DELS TONIS

La Festa dels Tonis de Taradell, vinculada a la celebració de Sant Antoni Abat, està documentada des de l'any 1780 i se celebra anualment el cap de setmana anterior al 17 de gener. Fins a l'any 1982 fou organitzada per l'Associació de Sant Antoni Abat, i a partir d'aleshores per una comissió de festes independent de la parròquia. L'acte central de la celebració és el Passant dels Tres Tombs, que s'ha dut a terme de manera continuada des de 1949. La festa inclou la benedicció de les cavalleries, la desfilada de carruatges tradicionals degudament guarnits i la participació d'elements musicals i de cultura popular, i constitueix una manifestació rellevant del patrimoni cultural immaterial de Taradell.

En el marc d'aquesta celebració, la colla de campaners de Taradell ha impulsat la creació d'un toc de campanes específic vinculat a la festa. Aquest toc, d'uns dos minuts de durada, s'interpreta a la una del migdia del dissabte del cap de setmana de celebració i es repeteix al cap d'uns minuts. No s'executa durant el Passant dels Tres Tombs amb l'objectiu de preservar el benestar animal, atès que el so continuat de les campanes podria generar estrès en els animals participants. El toc es va interpretar per primera vegada el dia 10 de gener de 2026.

INFORME PER A LA DECLARACIÓ DELS TOCS I LES CAMPANES
DE TARADELL COM A BÉ CULTURAL D'INTERÈS LOCAL
Xavier Pallàs Mariani

C1
C2
C3

The musical score consists of five systems of staves for three bells, C1, C2, and C3. The first system shows C1 and C2 with a treble clef and a 2/2 time signature, while C3 has a bass clef. The second system shows C1 and C2 with a treble clef and a 2/2 time signature, with C3 having a bass clef. The third system shows C1 and C2 with a treble clef and a 2/2 time signature, with C3 having a bass clef. The fourth system shows C1 and C2 with a treble clef and a 2/2 time signature, with C3 having a bass clef. The fifth system shows C1 and C2 with a treble clef and a 2/2 time signature, with C3 having a bass clef.

accelerar .....

accelerar ..... Ràpid

Ritardando

TOCS SACRAMENTALS

TOC DE BATEIG

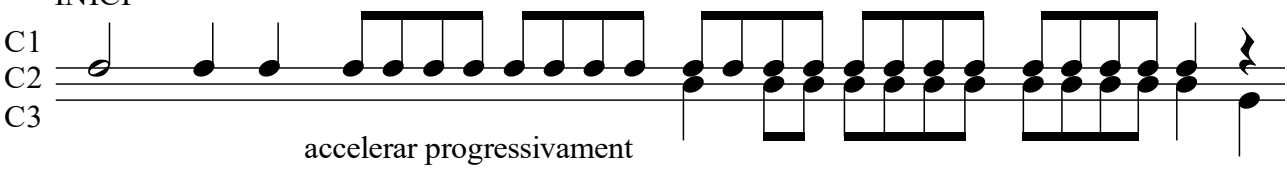
El toc de bateig s'interpretava quan es batejava una criatura. Segons els informants, el toc començava quan la família es dirigia cap a l'església i només s'aturava quan tothom ja era dins del temple i la cerimònia havia començat. El toc es reprenia en el moment que la comitiva sortia de l'església i es llançaven confits a l'aire. Era costum que els padrins donessin una propina al campaner, el qual tocava durant més o menys estona segons la seva generositat.

El toc s'iniciava amb un repicó, primer amb la campana petita tota sola amb batallades que anaven accelerant i seguidament s'hi afegia la mitjana. La introducció acabava amb una batallada de la campana gran.

A continuació començava el toc de bateig pròpiament dit. El campaner feia un patró rítmic que anava combinant amb dues variants. El patró rítmic és molt semblant al del toc de bateig del poble de Seva (és nen, és nena), però mentre a Seva es feia alternant les dues campanes petites, a Taradell es toquen juntes.

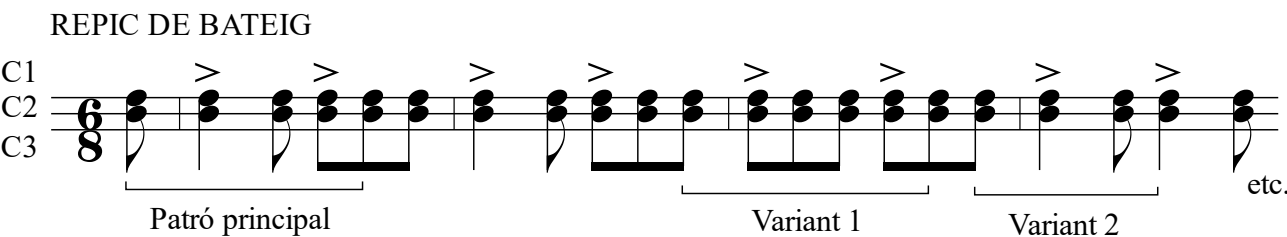
El final del toc es marcava amb una batallada lenta amb cada campana, començant per la petita i, per ordre, acabant amb la gran.

INICI

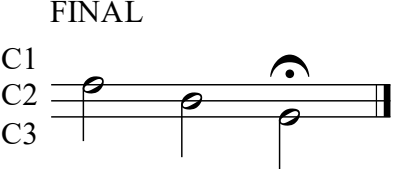
accelerar progressivament

REPIC DE BATEIG

Patró principal Variant 1 Variant 2 etc.

FINAL

TOC DEL VIÀTIC

Quan una persona estava greument malalta o es trobava a les portes de la mort, el capellà es desplaçava fins a casa seva per permetre-li combregar i administrar-li el sagrament de l'extremunció. El toc de campana començava en el moment que el capellà sortia de l'església en direcció al domicili del malalt. El toc consistia en nou batallades amb la campana grossa, seguides d'un repicó amb la campana petita, i s'acabava amb nou batallades més amb la campana grossa.

A més del toc des del campanar, el capellà anava acompanyat d'un escolà que portava una campaneta, la qual feia sonar de tant en tant durant el trajecte. Quan la comitiva es trobava amb algú pel camí, era costum que la persona s'agenollés en senyal de respecte, mostrant devoció i solidaritat envers el malalt.

9 batallades

Repicó

etc

9 batallades

TOC DE MORTS

El toc de morts es feia tan bon punt hi havia notícia d'una defunció, excepte si la mort es produïa durant la nit, cas en què s'esperava l'endemà.

Si el cadàver era al poble, el toc s'anunciava mitja hora abans del funeral i es repetia quan els capellans sortien a buscar el difunt. Si el cadàver es trobava en una casa de pagès, el toc s'interpretava en el moment que el capellà sortia a buscar el difunt i es repetia quan, des del campanar, es veia que la comitiva fúnebre ja s'anava atansant al poble. El toc es mantenia fins que tothom havia entrat dins l'església. Un cop acabada la cerimònia, es reprenia fins que el difunt arribava al cementiri.

El toc s'iniciava ventant la campana grossa fins a deixar-la asseguda. A continuació, amb la campana mitjana, es feien tres batallades molt lentes si el difunt era un home, o dues si era una dona. Un cop indicat el gènere, es deixava anar la campana grossa i es tornava a asseure fent una sola passada. Seguidament, es feia una batallada conjunta amb les campanes mitjana i petita, amb els batalls units per una mateixa corda. Aquest patró es repetia durant el temps que calia. Per acabar, es feia una repicada ràpida amb les campanes mitjana i petita.

El toc de morts també s'interpretava amb motiu dels novenaris, quan se celebraven exèquies o sufragis, especialment el novè dia després d'una defunció. Durant la celebració, el toc es repetia en el moment de les absoltes. Per Tots Sants es feia el repicó de festa a la vigília i el toc de morts al resar vespres i a les absoltes.

C1
C2
C3

Alçar la campana gran

HOME tres batallades

DONA dues batallades

Deixar anar i tornar a posar a la seu

Batallada amb els batalls units amb la mateixa corda

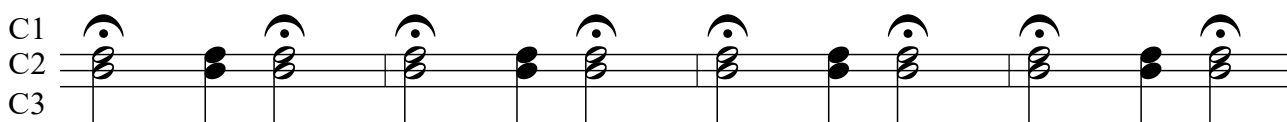
etc.

Repic

---

de raó i, per tant, es creia que no portava la marca del pecat original.

finalment, una altra de lenta.

units amb la mateixa corda

etc.

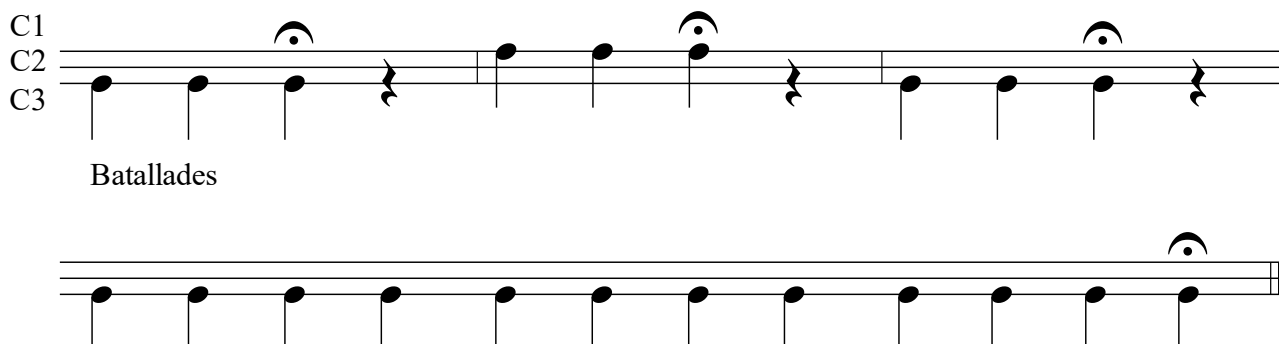
TOCS D'ORACIÓ I ACTES LITÚRGICS

TOC D'ORACIÓ

Aquest toc assenyalava les oracions diàries del matí, migdia i vespre, i popularment es coneixia com l'Àngelus, nom que prové de la pregària que es resava en llatí: *Àngelus Domini nuntiavit Mariae...* Es tocava a trenc d'alba, a la una del migdia i al capvespre, marcant els ritmes de la jornada laboral. Al matí, indicava l'hora de començar a treballar; al migdia, la pausa per dinar; i al vespre, el moment de finalitzar la feina i tornar a casa a descansar. Antigament a Taradell, aquest toc el feia el campaner al matí i al migdia, mentre que al vespre era el rector qui s'encarregava de fer-lo sonar.

Segons els informants, des dels anys setanta del segle XX ja només es fa el toc a les 12h del migdia. Al matí i al vespre es va deixar de fer.

El toc es componia de tres sèries de tres batallades: la primera amb la campana gran, la segona amb la petita i la tercera novament amb la gran. Tot seguit s'hi afegia una sèrie de dotze batallades amb la campana gran.

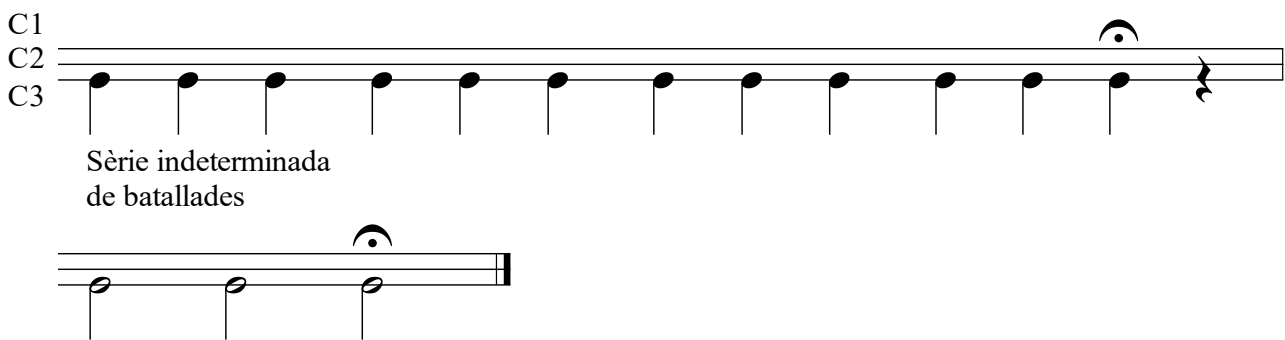

TOC DE MISSA

El toc de Missa, també anomenat senyal de Missa, tenia la funció d'anunciar la celebració de l'Eucaristia i convocar els fidels a l'església. Segons els informants es feia un senyal mitja hora abans de la celebració i un altre en el moment de començar. És probable que antigament es fes un tercer senyal, que amb el pas del temps s'hauria perdut. El costum de fer una crida amb tres tocs abans de l'inici dels Oficis Divins, i especialment de la Missa, és molt antic i té un significat molt concret, ja documentat per Durand⁴. Segons aquest autor, el primer toc —conegut com a «primer senyal»— té la funció d'avís general; el segon serveix per advertir els fidels perquè es reuneixin a l'església i el tercer anuncia que el sacerdot està a punt de començar la celebració. Tal com ho expressa Durand: *Una ad invocandum, altera ad congregandum, tertia ad inchoandum*.

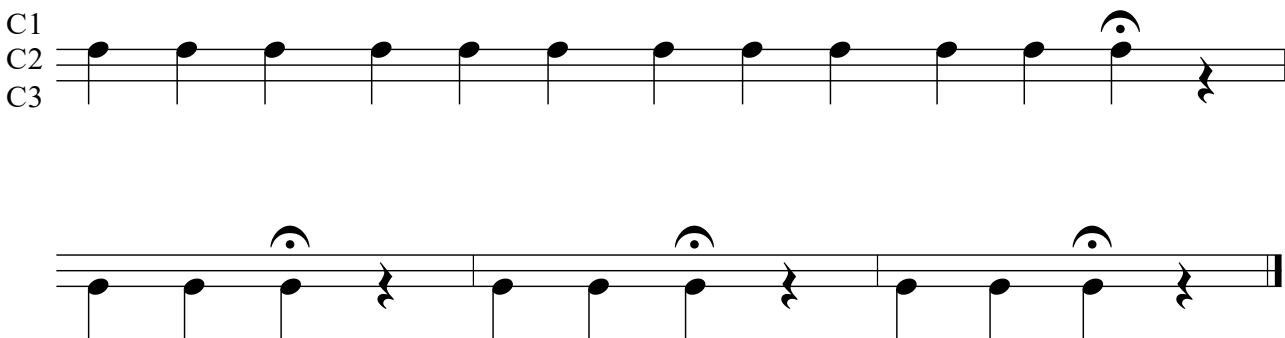
A Taradell el toc de Missa variava segons la categoria de la Missa, si era per un dia feiner, de precepte, o per l'ofici.

Dies feiners: Es feia una seqüència de batallades seguides amb la campana gran. A continuació tres batallades lentes amb la mateixa campana gran.

Dia de precepte: Antigament, els dies de precepte es deien quatre Misses al matí, la matinal, que era a les 7h, a les 8h, a les 10h i l'Ofici que es feia a les 12h. Al vespre es deia la Missa vespertina a les 20h.

1a Missa: Deu o dotze batallades amb la campana petita, seguides de 9 batallades amb la grossa en sèries de tres batallades.

4 DURAND, Guillaume (1286): *Rationale divinatorum officiorum*, Neapoli 1859, p.34 (Publicat per primera vegada el 1459)

2a Missa: Es feia el toc anomenat toc del quart, que consistia a fer batallades amb la campana petita de tres en tres, amb intervals d'uns segons, durant 15 minuts. El toc acabava amb unes quantes batallades de la campana grossa.

La segona Missa estava dedicada als difunts. Quan hi havia hagut una defunció, era costum que durant un any un membre de la família anés a aquesta Missa i portés una cistella amb una moneda de deu cèntims per la parròquia, un pa pels pobres i una candela per les ànimes.

C1
C2
C3

Esperar durant uns segons

Repetir durant 15 minuts

3a Missa: Es feia el mateix toc de la primera Missa.

4a Missa o Ofici: 15 minuts abans es feia el toc del quart, de la mateixa manera que la 2a Missa. A continuació es feia el repicó del Roser.

C1
C2
C3

Repetir durant uns minuts

accelerar ..... accelerar .....

Ràpid Ritardando

TOC D'ENTRADA A MISSA

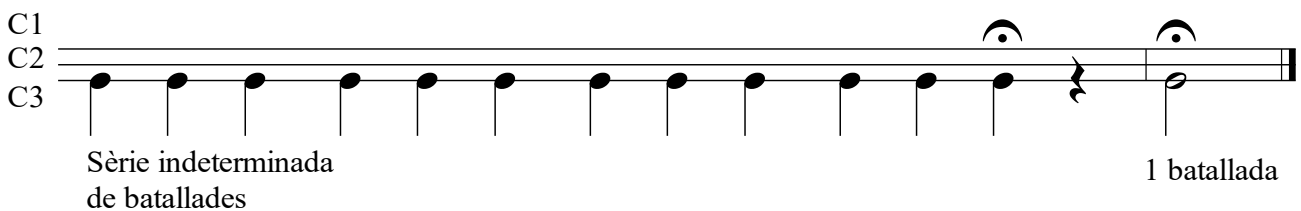
En el moment de començar la Missa, el capellà o un escolà fan sonar una campaneta dins la nau de l'església per anunciar que el celebrant surt de la sagristia i es dirigeix al presbiteri. Amb aquest senyal tots els fidels s'aixequen dels bancs i resten en silenci.

TOC DE FUNCIO RELIGIOSA

Les funcions religioses dels dies feiners s'anunciaven amb el mateix toc de la Missa de dia feiners, és a dir, amb una sèrie de batallades amb la campana grossa, però en comptes de fer tres batallades lentes al final, se'n feia una de sola.

En el cas que en la funció vespertina hi hagués exposició menor o Hora Santa, s'interpretava el toc del quart, com el senyal de la segona missa dels dies de precepte.

TOC DEL VIACRUCIS

A Taradell és costum fer el viacrucis pels carrers del poble. Les estacions estan marcades amb unes creus de fusta clavades a les façanes de les cases.

Per tal que la comitiva sàpiga que s'ha arribat a l'estació i s'aturi i resti en silenci, el capellà o un escolà fan sonar una campaneta.

TOC DE NOVENARI

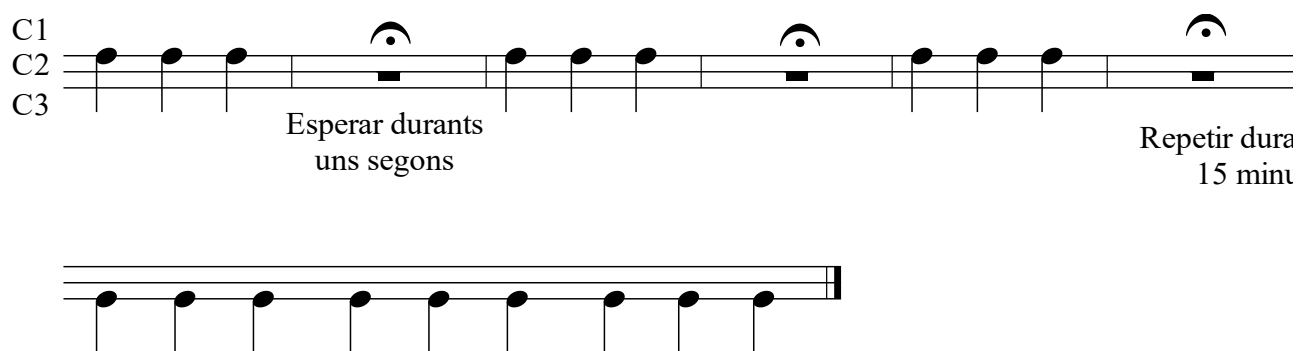
El novenari és el període de nou dies consecutius durant el qual es fan pregàries, actes litúrgics o rituals de dol en record d'una persona difunta. Tradicionalment, els familiars i persones properes al difunt dedicaven aquest espai de temps a mostrar el seu condol, acompanyar la família i participar en actes de devoció o recordança. Quan se celebraven exèquies o sufragis, especialment el novè dia després d'una defunció, es tocava el toc de morts abans de la celebració i en el moment en què es deien les absoltes.

TOC DEL QUART

El toc anomenat “del quart”, que consistia a fer batallades amb la campana petita de tres en tres, amb intervals d'uns segons, durant 15 minuts. El toc acabava amb unes quantes batallades de la campana grossa.

Aquest toc es feia servir en múltiples ocasions:

- 2a i 4a Missa als dies de precepte
- toc de mes de març, maig, juny, octubre
- funcions extraordinàries
- novenes

TOCS CIVILS

TOC DE LES HORES

El toc de les hores és un dels tocs de campanes més quotidians i recognoscibles del paisatge sonor dels pobles i ciutats. La seva funció principal és marcar i informar del pas del temps, tot ordenant la vida diària de la comunitat.

Aquest toc s'interpreta amb la campana de les hores, que anuncia el nombre d'hores mitjançant tantes batallades com correspongui. És habitual que vagi precedit pel toc dels quarts, que s'executa amb una campana més petita. Aquesta fa quatre batallades just abans de l'hora en punt i també sona entre hores: una batallada al primer quart, dues als dos quarts i tres als tres quarts. Tradicionalment, a Catalunya el toc de les hores es repeteix al cap d'un parell de minuts, però a la repetició ja no es tornen a tocar els quarts.

En molts campanars de Catalunya, el toc de les hores s'encomana a dues campanes d'ús civil, generalment propietat de l'ajuntament o del poble. Sovint aquestes campanes s'instal·len en un campanar diferenciat del d'ús litúrgic o bé en una estructura metàl·lica situada damunt el campanar principal.

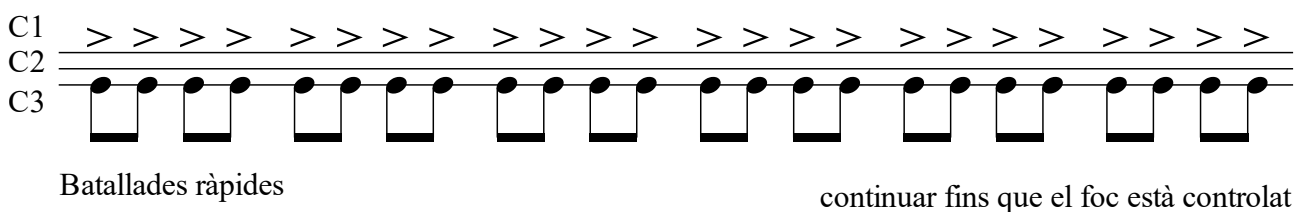
En el cas de Taradell, la campana dels quarts es troba en el coronament metàl·lic damunt el teulat del campanar. Actualment, la campana està en desús i ha estat substituïda per la campana mitjana, que antigament era l'encarregada de les hores, que són tocades amb la campana major.

Antigament, el toc es realitzava mitjançant martells de gravetat connectats al rellotge mecànic. Al pis on hi ha les esferes del rellotge encara es conserva la maquinària d'un rellotge fabricat per Manufacturas Blasco de Roquetas. Molt probablement es va instal·lar en el moment que es va fer la reforma del campanar de Puig i Cadafalch l'any 1949. Actualment, el rellotge està en desús i ha estat substituït per un rellotge electrònic que, mitjançant un petit motor, estira els batalls de les campanes.

TOC DE FOC

Quan es declarava un incendi, el campaner anava immediatament al campanar per tocar a foc. L'objectiu era mobilitzar la població perquè tothom ajudés a apagar les flames. El campaner no parava de tocar fins que l'incendi estava controlat o hi havia prou persones per fer front al foc.

El toc consistia en batallades ràpides amb la campana gran, tocada tota sola i molt probablement des del peu del campanar amb la corda de la palanca lligada al batall mitjançant un ganxo.

TOCS PER CONJURAR

TOC DE BON TEMPS

Fins a mitjans del segle XX hi havia la creença que amb el toc de bon temps s'esvaïen els temporals que podien malmetre les collites o causar desperfectes per pedregades i llamps. Aquest costum té el seu origen en rituals pagans precristians i fou assimilat pel catolicisme. Es creia que fent soroll s'espantaven els esperits malignes responsables de les tempestes.

El toc el trobem documentat en dues variants. La primera, interpretada per Francesc Madriguera (any 1988), consisteix en batallades alternades entre la campana grossa i la mitjana. La segona, el trobem a la llibreta manuscrita com a repicó de "comunir el temps", popularment conegut com a "pa i nous". En aquesta versió s'hi aprecia un patró de tres batallades amb la campana grossa seguides d'una amb la mitjana. El toc conclou amb una batallada lenta de la campana mitjana seguida d'una darrera batallada amb la grossa.

Versió Francesc Madriguera:

Batallades alternades

repetir mentre
dura el temporal

Versió llibreta manuscrita:

Batallades alternades

repetir durant uns minuts

6.Recomanacions per a la protecció i conservació de les campanes i els tocs

Els campanars són veritables instruments musicals destinats a produir missatges amb un alt valor patrimonial etnològic, artístic i musical. Per aquest motiu, qualsevol intervenció en un campanar o en una campana ha de ser considerada amb el mateix rigor que una restauració en qualsevol altre element del patrimoni artístic.

És imprescindible tenir en compte tot el conjunt de la instal·lació, ja que aquesta condiona tant la sonoritat com la forma tradicional de tocar les campanes. Qualsevol modificació en els elements originals pot alterar els usos tradicionals i el llenguatge sonor propi del campanar.

Per tant, qualsevol intervenció al campanar ha de comptar amb la redacció d'un informe tècnic que sigui aprovat per l'autoritat competent, considerant els següents aspectes fonamentals:

- Protecció de les campanes com a objectes materials amb valor històric i artístic.
- Preservació del so original de les campanes.
- Salvaguarda dels mecanismes originals per garantir les tècniques tradicionals de fer sonar les campanes.
- Protecció dels tocs històrics del campanar, reconeguts com a part del patrimoni immaterial.
- Garantia de la seguretat dels campaners, amb especial atenció a les condicions estructurals i d'accés al campanar.
- Documentació fotogràfica i d'arxiu abans i després de qualsevol intervenció per garantir un registre històric adequat.

Aquestes consideracions són essencials per assegurar la preservació integral del campanar i les campanes, mantenint la seva funció tradicional i el seu valor cultural per a les generacions futures.

A més, s'han de tenir en compte els següents aspectes tècnics:

BATALLS

- **Conservar els batalls històrics:** És essencial mantenir els batalls originals de les campanes per preservar la sonoritat autèntica del conjunt i evitar modificar el so característic de cada campana.
- **Instal·lació de nous batalls:** La instal·lació de nous batalls ha de garantir la reproducció fidel de la forma i els materials dels batalls tradicionals utilitzats a la zona, amb l'objectiu de permetre el toc manual segons les tècniques campaneres pròpies i preservar l'autenticitat del patrimoni sonor.
- Els batalls han de tenir un **ull a la punta** per col·locar el ganxo o la corda per tocar a batallades.

- **Col·locació adequada del batall:** Els batalls han de colpejar la campana en el lloc específic per evitar danys com l'aparició de fissures, el trencament de la campana o alteracions en el so.
- **Revisió periòdica de la lligada del batall:** És imprescindible realitzar inspeccions regulars de la lligada del batall per evitar caigudes o desgast de les parts que puguin comprometre la seguretat i el bon funcionament de la campana.
- **Instal·lació de cables de seguretat:** S'ha de considerar la instal·lació de cables de seguretat als batalls com a mesura preventiva per evitar accidents i garantir la integritat de les campanes i la seguretat dels campaners.

Batall de ferro de Santa Maria de Seva

Jou de fusta amb capçal de pedra amb els braços rectes d'una campana de Sant Romà de Joanetes

JOUS

- **Conservar els jous originals de fusta:** Els jous de fusta no han de ser substituïts per jous de ferro, ja que la fusta contribueix a millorar la sonoritat de la campana i protegeix el campanar de les vibracions que podrien danyar l'estructura.
- **Manteniment periòdic de la fusta del jou:** És fonamental realitzar un manteniment regular de la fusta dels jous, utilitzant productes transpirables adequats per a l'exterior, que garanteixin la seva conservació i resistència a les condicions ambientals.
- **Parts metàl·liques:** Els tirants i eixos han de ser de ferro de construcció. Cargols, femelles i altres ferratges d'acer galvanitzat per prevenir la corrosió. Col·locar doble femella per evitar que s'afluixin.
- **Revisió periòdica:** Cal realitzar inspeccions regulars als punts de rotació de l'eix, així com collar els tirants que subjecten el capçal i la campana per assegurar que estiguin ben fixats i funcionin adequadament.

PALANQUES I TOPALLS

- **Palanques:** Les palanques han de ser barres rectes de ferro o fusta, fixades al braç del jou en una posició completament horitzontal, sense inclinació. A la seva punta, s'ha de col·locar una anella per fixar la corda de manera segura.
- **Topalls:** El topall ha d'estar fermament fixat al brancal de la finestra o a la biga en instal·lacions interiors. La seva alçada ha de ser correctament regulada per assegurar que la campana s'assegui de forma totalment vertical, sense cap inclinació.
- **Revisió periòdica:** És imprescindible realitzar inspeccions regulars de les palanques i topalls per assegurar que estiguin ben fixats i funcionin de manera òptima, per evitar possibles accidents i garantir una conservació adequada de les instal·lacions.

Palanca recta amb anella a la punta
d'una campana de Sant Feliu de Pallerols

Topall d'una campana de
Sant Vicenç de Maià de Montcal

SUBSTITUCIÓ I ADQUISICIÓ DE NOVES CAMPANES

Criteris per a la substitució de campanes:

- Campanes anteriors a 1700: En cas de trencament, aquestes campanes només poden ser soldades per una empresa especialitzada en restauració de campanes. La seva substitució només serà possible mitjançant una rèplica fidel que respecti les característiques acústiques, formals i ornamentals de l'original.
- Campanes entre 1700 i 1936: Aquestes campanes, si es trenquen, només poden ser soldades per una empresa especialitzada. Si la seva reposició és necessària, es podrà fondre una nova campana amb una afinació diferent, sempre que es justifiqui la seva integració en el conjunt sonor del campanar.
- Campanes posteriors a 1936: En cas de trencament, aquestes campanes poden ser refoses, però prèviament han de ser documentades amb detall per garantir la conservació del seu valor històric i sonor.

Criteris per a l'adquisició de noves campanes:

- **Respecte pel perfil tradicional:** Les noves campanes han de seguir el perfil tradicional de la zona on s'instal·laran, tant en la seva forma com en el gruix.
- **Harmonització amb les campanes existents:** Abans de la seva instal·lació, s'ha d'assegurar que les noves campanes estiguin correctament afinades i harmonitzades amb les campanes ja presents al campanar, tenint en compte la seva tímbrica, ressonància i interval sonor per mantenir la identitat acústica pròpia del conjunt.
- **Control de la composició del metall:** Els fonedors han de proporcionar una anàlisi metal·logràfica detallada de les noves campanes. L'aliatge ha de contenir uns valors aproximats de 80% de coure i un 20% d'estany. La presència d'altres metalls, com el plom, no pot superar l'1%, ja que podria afectar la qualitat del so i la durabilitat de la campana.
- **Mecanismes adaptats al toc manual:** Les noves campanes han d'estar equipades amb mecanismes adequats que permetin el toc manual seguint les tècniques tradicionals de la zona. Això inclou batalls dimensionats correctament, jous de fusta fabricats amb criteris patrimonials, palanques equilibrades i topalls que garanteixin un toc precís i segur.

INSTAL·LACIÓ DE MECANISMES PEL TOC AUTOMÀTIC

- **Preservació dels elements originals:** Tots els elements de la instal·lació original han de ser conservats, atès que són una part essencial del valor patrimonial del campanar.
- **Manteniment del toc manual:** Qualsevol mecanització ha de ser dissenyada de manera que no impedeixi ni alteri la possibilitat de tocar les campanes manualment, garantint així la continuïtat de les tècniques tradicionals de toc.
- **Electromalls:** Per protegir les campanes s'han d'utilitzar electromalls de material més tou que el bronze amb la massa arrodonida i regulable, evitant així danys a la superfície de la campana i mantenint la qualitat acústica i estètica de la campana.

Model massa electromall arrodonida i regulable.

Model motor impulsor per ventar la campana de forma automàtica.

- **Motors d'impulsos:** En cas d'instal·lació de motors d'impulsos per ventar, aquests han de ser capços de reproduir fidelment els tocs tradicionals documentats, respectant el ritme i la dinàmica originals del campanar.

INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES

- **Cablejat:** El cablejat elèctric ha d'estar ben fixat a la paret, seguint un traçat que redueixi al mínim el seu impacte visual i estètic en l'espai de la sala de campanes.
- **Manteniment periòdic:** És imprescindible contractar un servei de manteniment periòdic.
- **Instal·lació d'un interruptor de seguretat:** S'ha de col·locar un interruptor dins la sala de campanes per desconnectar la corrent elèctrica dels motors.

NETEJA DE LES INSTAL·LACIONS

- **Neteja periòdica de les sales de campanes i accessos:** És important realitzar una neteja periòdica de les sales de campanes i dels accessos.
- **Revisió periòdica de les reixes de les finestres:** Cal revisar les reixes i xarxes de les finestres de manera regular per evitar l'entrada de coloms i altres aus.
- **Neteja de les campanes:** La neteja de les campanes s'ha de fer amb aigua i un raspall d'espart suau.
- **Incorporar la neteja en els contractes de manteniment:** Qualsevol contracte de reparació, manteniment o obres ha d'incloure necessàriament la neteja de l'espai i la retirada de la runa.

7. Conclusions

L'anàlisi realitzada en aquest informe posa de manifest el valor excepcional dels tocs de campana i de les campanes de Taradell, tant des del punt de vista històric i musical com des de la seva dimensió etnològica, social i identitària. El municipi disposa d'un conjunt de documentació poc freqüent en l'àmbit català, que inclou partitures manuscrites dels tocs utilitzats a la parròquia de Sant Genís durant la primera meitat del segle XX, així com una gravació sonora de l'any 1988 interpretada pel campaner Francesc Madriguera. Aquests testimonis constitueixen una font de primer ordre per al coneixement, l'estudi i la transmissió d'un llenguatge sonor complex i altament codificat, tradicionalment transmès de manera oral.

Pel que fa al patrimoni material, tot i la conservació d'algunes campanes datades dels segles XVIII i XIX, el conjunt existent al municipi és limitat a causa de diversos episodis històrics que han afectat els campanars de Taradell, com ara conflictes bèl·lics, robatoris i canvis polítics. El recent robatori de les campanes de la capella de Sant Quirze i Santa Julita de Subiradells l'any 2023 evidencia la fragilitat d'aquest patrimoni i la necessitat d'implementar mesures específiques de protecció, control i salvaguarda.

A l'hora de protegir els tocs de campana com a patrimoni cultural immaterial, s'ha de tenir en compte que les campanes en són un bé patrimonial material indissociable. Les seves característiques físiques —morfologia, afinació, pes, sistemes de suspensió i mecanismes de toc— determinen les possibilitats acústiques i comunicatives que fan possible la pervivència d'aquest llenguatge sonor. Qualsevol alteració, substitució o pèrdua d'aquests elements materials comporta una afectació directa sobre els tocs tradicionals i pot suposar la desaparició irreversible d'una part del patrimoni immaterial associat.

A la llum de tot el que s'ha exposat, la declaració de les campanes i dels tocs tradicionals documentats de Taradell com a Bé Cultural d'Interès Local (BCIL) es considera una mesura necessària, pertinent i plenament justificada. Aquesta declaració permetrà establir un marc de protecció legal i patrimonial adequat, garantir una gestió respectuosa amb els valors històrics i culturals del conjunt, i afavorir la conservació i transmissió d'aquest patrimoni en les seves dimensions material i immaterial. D'aquesta manera, es contribuirà a assegurar la continuïtat d'un element fonamental de la identitat sonora, històrica i comunitària de Taradell, tot reforçant-ne la vigència com a patrimoni viu al servei de les generacions presents i futures.

Finalment, es recomana que, un cop efectuada la declaració de les campanes i dels tocs tradicionals de Taradell com a Bé Cultural d'Interès Local, l'Ajuntament valori l'adopció de mesures normatives a escala municipal que en reforcin la protecció i en garanteixin la convivència amb la realitat social actual. En aquest sentit, i davant possibles reclamacions per molèsties acústiques, cal tenir en compte que els tocs de campana disposen d'un règim jurídic específic que els singularitza respecte de la normativa general de contaminació acústica, tal com estableix la legislació vigent en matèria de centres de culte. La incorporació d'aquesta singularitat en les Ordenances Municipals permetria reconèixer explícitament els tocs de campana com a manifestacions sonores d'interès històric, cultural i identitària, i evitar-ne la consideració com a simples fonts de soroll. Aquesta mesura contribuiria a dotar el municipi d'un marc clar i coherent de protecció, afavorint tant la preservació del patrimoni com una gestió adequada i dialogada de la seva presència en l'espai públic.

ANNEXOS

Església parroquial de
**Sant Genís de
Taradell**

Sebastiana
Llúcia
Julita

Campana

1

Autor: /
Procedència foneria: /
Any de fosa: 1750 ca.

Ubicació:
Sala de campanes

Municipi de Taradell

Resum epigrafia

IMATGES:

Creu

MARCA DE FÀBRICA: /

INSCRIPCIONS: /

DADES FÍSQUES

CAMPANA

Ø boca: 27,7 cm
Altura: 23 cm
Gruix: 1,8 cm
Pes: 12 kg
Corona:
3 nanses

Afinació

Freqüències predominants

Hum: 610Hz (Mib⁴ -32)
Prima: 1375Hz (Fa⁵ -26)
Tercera: 1568Hz (Sol⁵ +0)
Quinta: 1804Hz (La⁵ +48)
Nominal: 2616Hz (Mi⁶ -13)

Mecanismes per tocar
Batall

Observacions.

Datació establerta a partir de la creu de calvari, que presenta el mateix model que la de la campana major de Sant Vicenç de Malla (1731)

Ubicació i descripció epigràfica

ESPATLLA:

1 cordó

SUPERIOR:

3 cordons

MIG:

(12) Tesel·la amb una creu de calvari amb pedestal de 3 graons

PEU:

3 cordons

FALDA:

1 cordó

Església parroquial de Sant Genís de Taradell

Maria,
Marc
Bàrbara

Campana 2

Autor: Damià Ventulà
Procedència foneria: Vic
Any de fosa: 1800

Ubicació:
Sala de campanes

Municipi de Taradell

Resum epigrafia

IMATGES:

Creu (x2)
Santa Bàrbara
Immaculada

MARCA DE FÀBRICA:

DAMIA VENTULA ME FEFECIT (sic) EN VICH

INSCRIPCIONS:

- SANCTA MARIA S[ANCTE] MARCH S[ANCTA] BARBARA ORATE PRO NOBIS 1800
- RAMONMOLIST Y PATRONILLA REITG I REAL [PA]DRINS

DADES FÍSQUES

CAMPANA

Ø boca: 61,5 cm
Altura: 52 cm
Gruix: 4,5 cm
Pes: 134 kg
Corona:
3 nanses

Afinació

Freqüències predominants

Hum: 287Hz (Re³ -36)
Prima: 610Hz (Re^{#4} -33)
Tercera: 720Hz (Fa^{#4} -45)
Quinta: 831Hz (Lab⁴ +2)
Nominal: 1204Hz (Re⁵ +43)

Mecanismes per tocar

Batall

Ubicació i descripció epigràfica

CORONA:

Nanses decorades amb cares humanes

SUPERIOR:

2 cordons
(Capital 2 cm damunt tessell-les):
"SANCTA (Tessell-la caironada amb una estrella) MARIA (Id.) S (Id.) MARCH (Id.) (Tessell-la caironada amb decoració vegetal) S (Tessell-la caironada amb una estrella) BARBARA (Id.) ORATEPRO NOBIS (Id.) 1800 (Tessell-la caironada amb decoració vegetal)"
2 cordons

MIG:

(03) Creu llatina formada amb tessell-les quadrades decorades amb una estrella de vuit puntes.
(06)(Capital 1,2 cm damunt tessell-les):
"DAMIA / VENTULA / ME FEFECIT / EN VICH"
(09) Creu llatina formada amb tessell-les quadrades decorades amb una estrella de vuit puntes.
(12) (Capital 1,2 cm damunt tessell-les):
"RAMON / MOLIST Y / PATRONILLA / REITG I / REAL / [...]DRINS

MIG PEU:

(03) Cartel·la amb la Immaculada, vestida

amb túnica i mantell, amb aurèola, trepitjant una lluna.

(09) Cartel·la amb santa Bàrbara vestida amb una túnica cenyida a la cintura i aurèola, amb una palma a la mà dreta i una espasa a l'esquerra. Al seu costat els atributs: zona inferior esquerra un canó; inferior dreta una torre; superior dreta un núvol amb llamps que impacten sobre la torre; superior esquerra uns raigs solars.

PEU:

2 cordons

FALDA:

2 cordons

Església parroquial de Sant Genís de Taradell

Genissa,
Cassimira,
Francesca

Campana 3

Autor: Vidal Erice
Procedència foneria: Pamplona
Any de fosa: 1945 ca.

Ubicació:
Sala de campanes

Municipi de Taradell

Resum epigrafi

IMATGES:

Creu

MARCA DE FÀBRICA:

VIDAL ERICE / PAMPLONA

INSCRIPCIONS:

- AD MAJOREM DEI GLORIAM ET S[ANC]TI GENESII CASIMIRA ET FRANCISCA VOCOR
- PATRINI FUERUNT CASIMIRUS BELLPUIG FLUVIA FRANCISCA VALL LLOBERA VIDUA SERRA
- LAUDO DEUM VERUM PLEBEM VOCO CONGREGO CLERUM DEFUNCTOS PLORO NIMBUM FUGO FESTA DECORO

DADES FÍSQUES

CAMPANA

Ø boca: 106,5 cm
Altura: 86 cm
Gruix: 8,5 cm
Pes: 699 kg
Corona:
7 nanses

JOU

Eix: 141 cm
Altura: 95 cm
Gruix: 10 cm
Material:
Ferro
Tirants:
4 exteriors i 1 interior

Afinació

Freqüències predominants

Hum: 194Hz (Sol² -12)
Prima: 372Hz (Fa^{#3} +9)
Tercera: 469Hz (Sib³ +12)
Quinta: 567Hz (Reb⁴ +41)
Nominal: 796Hz (Sol⁴ +27)

Mecanismes per tocar

Batall
Martell de gravetat

Ubicació i descripció epigràfica

SUPERIOR:

2 cordons
(09-03)(Capital 3 cm damunt tessell-les):
"AD MAJOREM DEI GLORIAM ET STI
GENESII CASIMIRA ET FRANCISCA VOCOR"
1 cordó
Fris de traceria gòtica

MIG:

(12) Creu de calvari de perfil triangular
amb pedestal de 7 graons formada per

tessell-les decorades amb estrelles de 8
punts.
(06)(Marca de fàbrica): "VIDAL ERICE /
PAMPLONA"

MIG PEU:

Sanefa de cresteria
Sanefa de perlejat
1 cordó
(09-03)(Capital 3 cm damunt tessell-les):
"PATRINI FUERUNT CASIMIRUS BELLPUIG

FLUVIA FRANCISCA VALL LLOBERA VIDUA
SERRA"
1 cordó
(09-03)(Capital 3 cm damunt tessell-les):
"LAUDO DEUM VERUM PLEBEM VOCO
CONGREGO CLERUM DEFUNCTOS PLORO
NIMBUM FUGO FESTA DECORO"
1 cordó

Església parroquial de Sant Genís de Taradell

Campana dels
 quarts

Campana 4

Autor: Damià Ventulà
Procedència foneria: Vic
Any de fosa: 1800

Ubicació:
 Coronament del campanar

Municipi de Taradell

Resum epigrafià

IMATGES:

Creu (x2)
 Santa Bàrbara
 Immaculada

MARCA DE FÀBRICA:

DAMIA VENTULA ME FECIT EN VICH

INSCRIPCIONS:

- AVE MARIA PVRR[...]SIMA SIN PECADO CONSEBIDO

DADES FÍSQUES

CAMPANA

Ø boca: -

Altura: -

Gruix: -

Pes: -

Corona:

3 nanses

Afinació

-

Mecanismes per tocar
 Martell de gravetat

Observacions.

Campana inaccessible.
 No s'ha pogut mesurar ni fer sonar.

Ubicació i descripció epigràfica

SUPERIOR:

2 cordons
 (Capital damunt tessell·les): "AVE
 (Tessell·la caironada amb una estrella)
 MARIA (Id.) PVRR[...]SIMA (Id.) SIN
 PECADO (Tessell·la caironada amb
 decoració vegetal) CONSEBIDO (Tessell·la
 caironada amb una estrella) 1800 (Id.)"
 2 cordons

MIG:

(03) Creu llatina formada amb tessell·les
 quadrades decorades amb una estrella de

vuit puntes.

(06)(Capital damunt tessell·les): "DAMIA
 VEN /TULA ME FE /CIT EN VICH"
 (09) Creu llatina formada amb tessell·les
 quadrades decorades amb una estrella de
 vuit puntes.

MIG PEU:

(03) Cartel·la amb la Immaculada, vestida
 amb túnica i mantell, amb aurèola,
 trepitjant una lluna.
 (09) Cartel·la amb santa Bàrbara vestida
 amb una túnica cenyida a la cintura i

aurèola, amb una palma a la mà dreta i
 una espasa a l'esquerra. Al seu costat els
 atributs: zona inferior esquerra un canó;
 inferior dreta una torre; superior dreta un
 núvol amb llamps que impacten sobre la
 torre; superior esquerra uns raigs solars.

PEU:

2 cordons

FALDA:

2 cordons

Església parroquial de
**Sant Genís de
Taradell**

Municipi de Taradell

Sant Quirze i
Santa Julita

Campana

5

Autor: Rivera
Procedència foneria: Monthermoso
Any de fosa: 2024

Ubicació:
Capella lateral de l'església
(Dipositada provisionalment)

Resum epigrafia

IMATGES:

Creu de calvari

MARCA DE FÀBRICA: /

INSCRIPCIONS:

- DEDICAT A: SANT QUIRZE I SANTA JULITA
- PARRÒQUIA SANT GENÍS DE TARADELL 2024
- RIVERA ET RIFER ME FECIT

DADES FÍSQUES

CAMPANA

Ø boca: 62 cm
Altura: 49,5 cm
Gruix: 6 cm
Pes: 137 kg
Corona:
7 nanses

Afinació

-

Mecanismes per tocar
Batall

Observacions.

Dipositada damunt un palet. No s'ha pogut fer sonar.
El batall no està penjat a la campana. Està guardat a la sagristia.

Ubicació i descripció epigràfica

SUPERIOR:

2 cordons
1 cordó
2 cordons
Fris de dent de serra decorat amb flors
lil·liàcies

MIG:

(12) Creu de calvari formada amb
tessel·les caironades als braços i

triangulars a la base, decorades amb
motius geomètrics.

MIG PEU:

2 cordons
(03-09)(Capital 2,5 cm): "DEDICAT A:
SANT QUIRZE I SANTA JULITA"
(09-03) (Capital 2,5 cm): "PARRÒQUIA
SANT GENÍS DE TARADELL 2024"
1 cordó

(03-09)(Capital 1,5cm): "RIVERA ET RIFER
ME FECIT"
2 cordons

FALDA:

3 cordons
1 cordó

Capella de Santa Llúcia de Taradell

Municipi de Taradell

Sebastiana

Campana 1

Autor: Francesc Usich (atr.)
Procedència foneria: Barcelona
Any de fosa: 1952

Ubicació:
Finestra dreta
Campanar d'espadanya

Resum epigrafia

IMATGES: /

MARCA DE FÀBRICA: /

INSCRIPCIONS: /

DADES FÍSQUES

CAMPANA

Ø boca: 23,5 cm
Altura: 19,5 cm
Gruix: 1,5 cm
Pes: 7 kg
Corona:
1 nansa

JOU

Eix: 38,5 cm
Altura: 22,5 cm
Gruix: 9 cm
Material:
Fusta
Tirants:
/

Afinació

Freqüències predominants

Hum: 835Hz (Lab⁴ +10)
Prima: 1873Hz (Sib⁵ +8)
Tercera: 1984Hz (Si⁵ +8)
Quinta: 2992Hz (Fa⁶ +19)
Nominal: 3175Hz (Sol⁶ +21)

Mecanismes per tocar

Batall
Palanca de cigonyal

Observacions.

Campana regalada per un devot de Santa Llúcia el gener de 1952. La campana es col·locà al campanar durant el mes d'abril del mateix any.

Ubicació i descripció epigràfica

SUPERIOR:

1 cordó incís gruixut

MIG PEU:

4 cordons incisos

FALDA:

1 cordó incís

Capella de Santa Llúcia de Taradell

Municipi de Taradell

Llúcia

Campana 2

Autor: Murua
Procedència fonoria: Vitòria
Any de fosa: 1982

Ubicació:
Finestra esquerra
Campanar d'espadanya

Resum epigrafia

IMATGES: /

MARCA DE FÀBRICA:

MURUA ME FECIT VITORIA ESPAÑA

INSCRIPCIONS:

- AÑO 1982

DADES FÍSQUES

CAMPANA

Ø boca: 27,3 cm
Altura: 24 cm
Gruix: 1,9 cm
Pes: 11 kg
Corona:
3 nanses

JOU

Eix: 36 cm
Altura: 26,5 cm
Gruix: 12 cm
Material:
Fusta

Tirants:
/

Afinació

Freqüències predominants

Hum: 690Hz (Fa⁴ -19)
Prima: 1390Hz (Fa⁵ -8)
Tercera: 1622Hz (Lab⁵ -40)
Quinta: 2087Hz (Do⁶ -4)
Nominal: 2696Hz (Mi⁶ +38)

Mecanismes per tocar

Batall
Palanca de cigonyal

Ubicació i descripció epigràfica

MIG:

(12)(Marca de fàbrica): El·lipse amb la inscripció: "MURUA / ME FECIT / VITORIA ESPAÑA"

MIG PEU:

(01-11)(Capital damunt tessell-les 1,7cm):
"AÑO 1982"

Ermita de Sant Joan del Prat

Campana 1

Autor: /
Procedència fonoria: /
Any de fosa: 1850 ca.

Ubicació:
Teulat del mas Colomer

Municipi de Taradell

Resum epigrafia

IMATGES: /

MARCA DE FÀBRICA: /

INSCRIPCIONS: /

DADES FÍSQUES

CAMPANA

Ø boca: ±40 cm
Altura: /
Gruix: /
Pes: ± 37 kg
Corona:
3 nanses

Afinació

Freqüències predominants

Hum: 611Hz (Mib⁴ -31)
Prima: 1332Hz (Mi⁵ +18)
Tercera: 1558Hz (Sol⁵ -10)
Quinta: 1812Hz (Sib⁵ -49)
Nominal: 2670Hz (Mi⁶ +22)

Mecanismes per tocar

Batall

Observacions.

La campana es va traslladar al mas Colomer durant la Guerra Civil de 1936-1939 perquè no la robessin. Des d'aquell moment s'ha conservat al mas, primer penjada en una finestra i més tard al teulat en una estructura de ferro coronada amb una creu.

Campana inaccessible. No s'ha pogut mesurar

Ubicació i descripció epigràfica

SUPERIOR:

1 cordó
1 cordó
1 cordó

PEU:

3 cordons

FALDA:

1 cordó

MIG PEU:

3 cordons

Campanes

Classes de repicans: I Repicó solemne de totes les festivitats del any, excepte a les anysals

Campanes 1^a 2ª Grana

durant: uns minuts

Per acabar: ventant

durant uns minuts

durant uns minuts

La campana: Rapit - Accel. i capít. - Ritorn.

Aquest repicó es fa també A) en els dies de Sermó B) de l'elecció i C) en els dies de l'Octava de Corpus.

II Repicó dels primers diumenges de cada mes, o sia del Roser.

Campanes: Amb aquest repicó s'anuncia també l'ofici dels diumenges i els dies de l'Octava del Roser

1^a 2ª Grana

durant: uns minuts

Accel. - Rapit - Ritorn.

Accel.

III Repicó dels tercers diumenges de cada mes, o sia de la Minerva i els dies de l'Octava de Corpus.

Campanes comença amb el toc d'oració

1^a 2ª Grana

durant: uns minuts

IV Repicó dels diumenges: 2-4 i 5 de cada mes, vulgarment dit, «de pa i nous»

grans Comença amb el toc d'oració. Aquest es també el repicó de Començar el temps. Durant uns Pa acabar

petita

coro

V Repicó de les festes anuals: Nadal; Pasqua; Puríssima i Assumpció; Corpus; Minerva; S. Joan; S. Antoni; S. Sebastià

Toc d'Oració: Tres batallades amb la grana; tres amb la petita; tres amb la grana i dotze més amb la grana. Del matí i mitja dia el fa el campaner; al repic el fan nosaltres.

Toc de Viatic: Nou batallades amb la grana; repicó amb la petita i nou batallades més amb la grana.

Toc de Mes de Mars, Maig, Juny, Octubre i Novembre i de les funcions extraordinàries i Novenes. Es toca el quart, o no; batallades amb la petita, de tres en tres, amb l'interval d'uns segons i durant un quart d'hora, acabant-se amb unes batallades seguides amb la grana.

Toc del quart. Tal com està explicat en el número anterior.

Tocs de les Misses dels dies de precepte 1ª Missa: Deu o dotze batallades amb la petita i nou amb la grossa, de tres en tres. 2ª Missa: es senyala tocant el quart. 3ª Missa: com la primera. 4ª Missa, u Ofici: Repicó II i, un quart avants, es toca el quart.

Tocs de les Misses en els dies feiners: Una batallada requides amb la grossa i tres batallades acompanyades amb la petita.

Toc de la funció religiosa dels dies festius:

Toc de la funció religiosa dels dies feiners: Es toca de la mateixa manera que la Missa, acabant-se, però, amb una sola batallada.

Si en aquesta funció vespertina es fa exposició menor, u Hora Santa, es senyala tocant el quart.

Toc de començar el temps: Es fa el repicó IV, de pa i nous.

Toc de Trevenari: Una hora avants de començar es toca a mors. A la absolta es repeteix el toc de mors.

Toc de Exsantís: Es fa el repicó V, en la vigília. Al rera vespres i en les absoltes es toca a mors.

Toc dels enterraments: Quan el cadàver es al poble, es fa una senyal mitja hora avants. Quan el clero mitja de l'Església, es toca a mors. Si el cadàver es a pages, al sortir el sacerdot es toca a mors i, quan ja es a la vista del poble començ a tocar a mors.

17

COL·LECTES

Dels dimenges i dies festius: En totes les misses dels dimenges i dies festius es fa: Una col·lecta per l'Obra parroquial, practicada personalment pel clero de la parroquia. Una col·lecta per les ànimes, practicada pel campaner. Ademés, en totes les festes de precepte, el repicó campaner para a cobrar les casheres.

També son practicades pel clero parroquial totes les col·lectes manades pels superiors.

Col·lectes de les Administracions i Confraries: Estes solen fer una col·lecta pel poble, per tal de recullir els fons necessaris per muntar la seva Festa principal i fer les millors necessaries en el seu altar. En les Misses del dia de la Festa també solen practicar hi una col·lecta de propis administradors.

Col·lecta del blat de l'Obra: El campaner, cada any, a mitjans de setembre, para a recullir el blat que algunes cases de pages donen per l'Obra.

Aquestes cases son les següents:

El Camp - 4 quartans	Bellmir - 4 quartans	Valldevall - 3 quartans
El Lluç - 23	Mollet - 4	Vallmitjana - 4
El Lluç - 3	La Roca - 3	Vilain de Dalt - 23
El Vilan - 18 pts	El Rera - 25 pts	

El campaner porta aquest blat, el que pot, a la rectoria. L'altre el deixa a Vilain i al Lluç i aquestes cases el porten a la rectoria amb el carrer.

El treball de fer la col·lecta del blat el campaner cobra 40 pts.